

Nr 70.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske,
m. m.; given Stockholms slott den 7 februari 1930.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill
Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att an-
taga härvid fogade förslag till

- 1) lag angående ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske; och
- 2) lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersätt-
ning till strandägare för mistad fiskerätt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro

GUSTAF ADOLF.

Georg Bissmark.

Förslag

till

Lag

angående ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske.

Häri genom förordnas, att i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, vilken paragraf förut ändrats genom lagen den 22 juni 1928 (nr 183), skall mellan tredje och fjärde styckena införas ett nytt stycke av följande lydelse:

Vid Skånes västra kust må varje svensk undersåte utöva fiske eller agntäkt vid annans strand, ändå att fall ej föreligger som i andra stycket sägs; dock vare vid strand inom Barkåkra socken, Ängelholms stad eller Strövelstorps socken fiske efter lax med fast redskap strandägaren förbehållet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1930.

Förslag

till

Lag

angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.

Häri genom förordnas som följer:

Vad i lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt är stadgat för det fall att fiske med rörlig redskap vid strand inom Göteborgs och Bohus eller Hallands län blivit fritt skall jämväl äga tillämpning, såvitt den ändring i lagen om rätt till fiske, som träder i kraft den 1 juli 1930, medför att varje svensk undersåte erhåller rätt att utöva fiske eller agntäkt vid strand inom Skåne, där sådan rätt enligt äldre lag var förbehållen strandens ägare. I avseende å fiske med fast redskap skall dock ersättning utgå allenast där strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, efter den 1 januari 1897 men före den 1 januari 1930 själv eller genom annan tillgodogjort sig sådant fiske.

Framställning om ersättning enligt denna lag vare ansedd såsom i rätt tid gjord, där den skett före den 1 juli 1935.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1930.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1930.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark:

»Det grundläggande stadgandet angående den fiskerätt, som är förenad med äganderätten till stranden, finnes i 2 § av lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske. I nämnda hänseende skiljer lagrummet mellan å ena sidan vattnet inomskärs och å den andra vattnet vid öppna havsstranden och utom skären. Inomskärs tillhör sålunda fisket i dess helhet strandägaren, medan vid öppna havsstranden och utom skären hans enskilda fiskerätt omfattar allenast det vatten, som finnes till och med 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtager. I de delar av havet, dit strandägarerätten efter vad nu sagts icke sträcker sig, äger enligt 1 § fiskerättslagen varje svensk undersåte rätt att fiska. För utsättande av vissa slag av fast fiskeredskap erfordras dock tillstånd av Konungen eller, vad angår strandägare, av Konungens befallningshavande.

Från den i 2 § givna bestämmelsen äro åtskilliga undantag stadgade. Dessa, som huvudsakligen upptagits i 3 § av lagen, äro särskilt av betydelse i vad gäller rikets västra kust. Med avseende härå är till en början att märka ett stadgande (3 § 2 st.) av innebörd att vid nämnda kust fisket efter sådan havsfisk, som går till stränderna i stora stim (sill, skarpsill, makrill och gråsej), står öppet för en och var, oavsett om han är strandägare eller icke. Förutsättning är dock, att detta överensstämmer med i orten tillämpad sedvana. Ifrågavarande regel har i lagen uttryckts genom föreskrift därom, att vid de delar av rikets västra kust, där för fångande av berörda slags fisk de fiskande av ålder oklandrat följt fisken efter dess drev och fiskat vid annans strand, sådan rättighet skall fortfarande tillkomma dem. Vid sidan av denna bestämmelse finnes — enligt lag den 22 juni 1928, vilken trätt i kraft den 1 juli samma år — ytterligare ett stadgande (3 § 3 st.), som emellertid omfattar allenast rörlig redskap och har avseende blott å Göteborgs och Bohus samt Hallands län. Sistnämnda stadgande innehåller, att i dessa län varje svensk

undersåte även eljest äger rätt att med rörlig redskap utöva fiske eller agntäkt vid annans strand. Enligt uttrycklig föreskrift är, såvitt gäller tillämpning av denna bestämmelse, jämväl mindre ålryssja att hänföra till rörlig redskap. Å andra sidan gäller bestämmelsen icke fullt ut. Sålunda är ostronfisket städse förbehållet strandägaren och likaså fisket efter hummer i Bohusläns tre nordligaste härad ävensom i tre angivna havsvikar i landskapets södra del.

Någon motsvarighet till den nyss angivna, för de två norra länen å västkusten meddelade bestämmelsen angående frihet för envar att idka fiske med rörlig redskap finnes icke beträffande Skåne. Emellertid äger där tillämpning ett för hela riket gällande stadgande (3 § 4 st.) av innehåll, att, där vid öppna havsstranden och utom skären de fiskande av ålder oklandrat med rörlig redskap utövat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i lagen är medgivet, de skola vara vid sådan rätt bibehållna. I den mån sådant överensstämmer med de lokala sedvanorna är på grund härav fiske med rörlig redskap av varje slag fritt jämväl vid den skånska västkusten. Att lagrummet endast hänför sig till öppna havsstranden och vattnet utomskärs är för denna del av kusten utan betydelse.

Under det att inom de båda norra länen å rikets västra kust, om man bortser från vissa undantagsfall, sedan den 1 juli 1928 någon strandägarerätt vad angår fiske med rörlig redskap överhuvud icke är gällande, måste alltså vid den till Skåne hörande delen av samma kust den, som vill med dylik redskap fiska vid annans strand, i varje särskilt fall vara beredd visa, att nämnda fiske vid den ifrågavarande stranden enligt sedvana står öppet även för annan än strandägaren. Frågan om ett frigivande av fisket jämväl vid denna kust har dock sedan länge stått på dagordningen. Att någon åtgärd härutinnan hittills ej vidtagits har huvudsakligen haft sin grund däri, att för Skånes vidkommande spörsmålet gällt — icke, såsom i de norra länen, blott fisket med rörlig redskap — utan ock det med fast redskap idkade fisket och därigenom blivit mera komplicerat. Sålunda överlämnade den av hushållningssällskapet i Malmöhus län tillsatta fiskeristyrelsen redan den 28 februari 1911 till Kungl. Maj:t åtskilliga skrivelser, som inkommit till styrelsen från en mängd fiskare i de å kuststräckan mellan Falsterbo och Kullen belägna städerna och fisklägena. I dessa skrivelser anfördes:

Av gammalt hade vid Öresund strandägarna icke gjort anspråk på någon enskild fiskerätt, utan fiskarbefolkningen hade allt från den tid Skåne tillhörde Danmark med strandägarnas goda minne idkat fiske hur nära stranden som helst. På senare tid hade emellertid såväl fiskare som andra sökt genom avtal med ägare av särskilda strandfastigheter förskaffa sig ensamrätt till fisket utanför dessa. Fara vore att på sådant sätt allt ål- och laxfiske vid den svenska sidan av sundet kunde bringas i händerna på ett fåtal enskilda. Följden därav bleve tydligen, att större delen av fiskarestammen, som nu i allmänhet stode sig gott, komme att mista sitt livsuppehälle. På grund härav yrkades, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att ingen skulle kunna erhålla företrädesrätt till fisket vid stranden, utan fiskerätten bibehållas sådan den dittills utövats.

För egen del yttrade fiskeristyrelsen:

Under inflytande av den danska rättens grundsatser om kronans regalrätt till havsfisket, vilka gällt i Skåne innan det blev svenskt, hade den åsikten länge omfattats såväl av jordägarna som av fiskarbefolkningen, att fisket vid provinsens kuster icke tillhörde strandägaren annorstädes än där det särskilt skattlagts. Under de senare åren hade emellertid en och annan jordägare sökt göra gällande enskild fiskerätt vid sin strand. Såvitt känt finnes dock endast ett par platser på kuststräckan mellan Falsterbo och Kullen, där någon jordägare haft framgång i dylikt hänseende, i det att där en del fiskare verkligen låtit förmå sig att betala avgift för rättigheten att utsätta ålryssjor. På alla sista tid hade ock några mera förmögna fiskare och fiskhandlare sökt att genom avtal med jordägare försäkra sig om ensamrätt till utsättande av vissa större fiskeredskap å de bästa fångstplatserna. Frågan ägde tydligen mycket stor betydelse för fortsatt tillvaro av en självständig fiskarbefolkning. Närmare utredning borde följaktligen ske angående kronans äganderätt till stränder och kustfiske i Malmöhus län och, om så finnes nödigt, åtgärder vidtagas till tryggnad av fiskarbefolkningens dittills åtnjutna rätt att fritt utöva sin näring överallt vid länets kuster, där fisket icke vore särskilt skattelagt.

Ifrågakomna framställning blev tillika med en annan, av fiskare i Bohuslän i avseende å fiskerättsförhållandena därstädes gjord framställning för utlåtan- de överlämnad till kammarkollegiet. Uppdraget utvidgades sedermera till att avse bland annat en närmare undersökning av sedvanerättens utbredning å rikets västra och södra kuster. Den kammarkollegiet sålunda anbefallda utredningen, vilken slutligen utsträcktes till att avse fiskerättsförhållandena vid rikets samtliga kuster, blev inom kollegiet verkställd av kammarrådet A. W. Dufwa. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1924 framlade därefter kollegiet under åberopande av denna utredning förslag till en tämligen omfattande ändring av de i 1896 års lag om rätt till fiske upptagna bestämmelserna angående strandägarerättens utsträckning i havet. I vad det avsåg andra orter i riket än de västra kusttrakterna fanns detta förslag icke ägnat att omedelbart läggas till grund för någon lagstiftning i ämnet, men beträffande rikets västra kust föranledde förslaget efter vissa omarbetningar proposition till 1928 års riksdag. I huvudsaklig överensstämmelse med denna proposition fingo genom beslut vid nämnda års riksdag de förut omförmälda särskilda bestämmelserna för Göteborgs och Bohus samt Hallands län sitt nuvarande innehåll. Under den utredning, som inom justitiedepartementet föregick framläggandet av nämnda proposition, hade övervägts möjligheten av att i detta sammanhang genomföra en ändring av fiskerättsbestämmelserna också för Skånes del. Ett år 1927 till åtskilliga myndigheter remitterat utkast till lagstiftning i ämnet avsåg sålunda frigivande av fisket med rörlig redskap vid rikets västra kust i dess helhet. Denna ståndpunkt frångicks väl i det till lagrådet remitterade förslag, som sedermera med jämkningar av blott formell natur förelades riksdagen genom omförmälda proposition, men vid remissen framhöll dåvarande departementschefen, att begränsningen i propositionens räckvidd hade sin grund däri, att fråga, såsom jag redan nämnt, väckts om frigivande vid Skånes västra kust jämväl av fisket med fast redskap och att hela fiskerätsfrågan beträffande denna kust borde efter vidare utredning lösas i ett sammanhang. An-

märkas må ock, att den av 220 medlemmar bestående Rå fiskareförening — sedan nyssnämnda förslag remitterats till lagrådet — i skrivelse till chefen för justitiedepartementet den 4 oktober 1927 hemställde, att det lagförslag, som komme att föreläggas riksdagen, måtte gå ut på att såväl fiske med fast som fiske med rörlig redskap bleve i överensstämmelse med gammal sedvana fritt utefter hela Öresundskusten.

Av den skrivelse (den 1 juni 1928 nr 313; jfr jordbruksutskottets utlåtande nr 33 s. 19), varigenom riksdagen anmälde sitt beslut i anledning av 1928 års proposition, framgår, att jämväl riksdagen anslöt sig till den i samma proposition uttalade uppfattningen, att utredningen rörande fiskerättsförhållandena vid Skånes västra kust borde fullföljas. I själva verket förelåg beträffande fisket med rörlig redskap redan tillfyllestgörande utredning i det med avseende å nämnda proposition samlade materialet. Vid frågans förnyade behandling kunde därför undersökningen väsentligen begränsas till fisket med fast redskap. Härutinnan uppdrogs den 23 september 1929 åt länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län att med ledning av ett inom justitiedepartementet upprättat frågeformulär införskaffa ytterligare utredning i ämnet. Sedan i enlighet härmed uppgifter inkommit från dessa länsstyrelser, ha inom justitiedepartementet utarbetats utkast till dels lag om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, dels lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.»

Föredraganden lämnar härefter en närmare redogörelse för såväl dessa lagutkast som för en i anslutning till dem inom justitiedepartementet upprättad promemoria, vilka handlingar såsom *bilaga P. M.* fogas vid detta protokoll; och anför föredraganden vidare:

»Enligt det förra av de nu omförmälda lagutkasten skulle i 3 § fiskerättslagen efter nuvarande tredje stycket införas ett nytt stycke av innebörd, att vid Skånes västra kust varje svensk undersåte skulle äga att utöva fiske eller agntäkt vid annans strand även i sådana fall, då dylik rätt ej föreläge på grund av bestämmelsen angående fiske efter s. k. stimfisk. Dock stadgades härvid det undantag, att vid strand inom Barkåkra socken, Ängelholms stad eller Strövelstorps socken fiske efter lax, såvitt det idkades med fast redskap, skulle vara strandägaren förbehållet. Till stöd för vad sålunda föreslagits var i promemorian anført, att detsamma i stort sett överensstämde med de regler i avseende å fiskets bedrivande, som sedvanemässigt redan tillämpades å nämnda kust. Med hänsyn till sådana fall, där undantagsvis en annan ordning gällt, föreslogos emellertid särskilda bestämmelser angående ersättning till vissa strandägare. Dessa bestämmelser innefattades i utkastet till lag angående utsträckt tillämpning av 1928 års ersättningslag. Enligt detta utkast skulle beträffande fiske med rörlig redskap ersättning av statsmedel komma att utgå, där ändringen i fiskerättslagen i något fall medförde, att detta fiske bleve fritt vid strand, där så icke redan förut varit förhållandet på grund av gällande lags hänvisning till lokala sedvanor. Jämväl i avseende å fisket med fast redskap skulle ersättning utgå i sådana fall, där det icke sedvanemässigt varit fritt. Då efter vad förut nämnts fiskerättslagen

i fråga om dylik redskap icke upptagit någon reservation till förmån för sedvanan, hade i stället ett motsvarande förbehåll måst göras i ersättningslagen och ersättning förklarats skola utgå allenast i den mån strandägaren, med utslutande av andra fiskande, under de före den 1 januari 1930 sist förflutna femton åren själv eller genom annan tillgodogjort sig berörda fiske.

Över promemorian och lagutkasten hava genom remiss utlåtanden infordrats från kammarkollegiet, domänstyrelsen och lantbruksstyrelsen samt länsstyrelserna i de två skånska länen. Lantbruksstyrelsen har tillika anbefallts att införskaffa yttrande från fiskeriintendenten i södra distriktet.

Av de hörda myndigheterna hava lantbruksstyrelsen samt länsstyrelserna och fiskeriintendenten tillstyrkt lagstiftning i enlighet med utkasten. Därvid har framhållits, att en sådan lagstiftning icke blott stode i god överensstämmelse med rådande praxis, utan ock med hänsyn till fiskerinäringen — som å Skånes västkust huvudsakligen bedrives av icke strandägande fiskare — vore av behovet starkt påkallad. Lagstiftning i enlighet med utkasten har däremot avstyrkts av domänstyrelsen, dock endast vad angår fiske med fast redskap, vilken ståndpunkt styrelsen grundat väsentligen å de intressen kronan såsom ägare av fastigheter vid förevarande kust hade att bevaka. Icke heller kammarkollegiet har obetingat anslutit sig till den uppfattning, som legat till grund för promemorian och lagutkasten. Sålunda har kollegiet — förutom en erinran därom, att enligt den föreslagna lagstiftningen fisket skulle, oavsett redskapens art, stå öppet för varje svensk undersäte, medan sedvanan ägt en mindre vidsträckt innebörd — ytterligare framställt vissa anmärkningar i fråga om de förutsättningar, varav rätten till ersättning gjorts beroende. Rörande det sätt, varpå de nu nämnda myndigheterna närmare utvecklat de av dem framförda synpunkterna, anholder jag få hänvisa till utlåtandena, vilka torde såsom *bilaga 1—6* åtfölja statsrådsprotokollet.

Lika med flertalet av de i detta ärende hörda myndigheterna finner jag mig kunna giva min anslutning till den uppfattning, som legat till grund för det inom justitiedepartementet utarbetade utkastet till ändring i 3 § fiskerättslagen. Att ett frigivande i där angiven utsträckning av fisket vid den skånska västkusten i stort sett endast utgör ett stadfästande av en i sedvanan å de därav berörda orterna grundad regel, torde få anses tydligt. Den utredning härutinnan, som av länsstyrelserna nu förebragts, synes mig på ett tillfredsställande sätt utfylla såväl de undersökningar, vilka för ett tjugutal år sedan företagits, som därförut lämnade uppgifter i enahanda riktning. Någon skillnad lär härvid icke vara att göra mellan fisket med rörlig och fisket med fast redskap eller mellan de två slag av den senare redskapen, ryssja och bottengarn, som för närvarande äro i bruk vid Skånes västra kust. I denna del må, i anslutning till vad i promemorian yttrats därom att ålbottengarnen i det hela vore en mera ny företeelse, särskilt anmärkas, att enligt utredningen bottengarn förekommit, om ock sparsamt, å förevarande kust sedan lång tid tillbaka, därvid bruket av sådan redskap synes hava stått öppet även för andra än strandägare. Större betydelse lär dock redskapen hava fått först under tiden näst efter sekelskiftet, i det att bottengarn då börjat användas för ål-

Departementschefen.

fångst. När sålunda ålbottengarn utsatts, har det nästan uteslutande skett av egentliga fiskare utan att vederbörande strandägare, om man bortser från ett par undantagsfall från senaste tid, betingat sig någon ersättning. Anspråk på enskild fiskerätt beträffande nu ifrågavarande redskap hava väl framställts i ytterligare några fall men icke hävdats genom fiskets tillgodosgörande. Någon faktisk förändring beträffande fiskets utövning lär med hänsyn till vad nu anförts en lagändring i förevarande syfte i det stora hela näppeligen kunna medföra, samtidigt som den emellertid skulle för den egentliga fiskarbefolkningen innebära ett välbehövligt skydd. Och med hänsyn till vad de myndigheter, som i avseende å utredningen representerat den praktiska erfarenheten, uttalat angående de olägenheter, som äro förknippade med det nuvarande osäkerhetstillståndet, torde frågans lösning icke längre böra framskjutas. Den uppfattning, vartill jag sålunda kommit, har icke kunnat rubbas av det avstyrkande utlåtande, som, vad angår fiske med fast redskap, avgivits av en av de i saken hörda myndigheterna, nämligen domänstyrelsen. Härvidlag vill jag beträffande denna myndighets uttalande därom, att kronan vid rikets västra kust ägde fastigheter, som utarrenderats, särskilt anmärka, hurusom det av utredningen framgår, att — bortsett från en fastighet å ön Ven — i intet av dessa fall vare sig arrendatorn framställt anspråk på enskild fiskerätt eller sådan för fastighetens räkning eljest gjorts gällande.

Icke heller kan jag dela kammarkollegiets åsikt, att särskilda åtgärder nu erfordras på grund därav, att den nya lagstiftningen skulle komma att gälla till förmån för varje svensk undersåte. Med hänsyn till den omfattning, vari fisket sedvanemässigt bedrivits, torde någon ökad fara för otillbörlig konkurrens egentligen icke böra befaras, helst begagnandet av de särskilda fiskeplatserna i huvudsak lär betingas av tämligen konstanta förhållanden. Erinras må, att motsvarande spörsmål i den år 1928 antagna lagstiftningen lösts i den riktning, som här åsyftas. — Vad angår fast redskap har kollegiet jämväl anmärkt, att den allmänna fiskerätten enligt förslaget icke blivit begränsad till redskap av nu använda slag, eller ryssja och botten-garn, samt att strandägarens intresse att nyttja vattnet för annat ändamål än fiske i vissa fall kunde trädas för nära, om för den allmänna fiskerättens bedrivande anbragtes inrättningar av mera stadigvarande art. Härvidlag må framhållas, att i enlighet med sakens natur rätt till fiske å annans vattenområde icke lär i och för sig medföra befogenhet att vidtaga anordningar, som hindra fastighetsägaren att i andra hänseenden än fiske nyttja vattnet. Motsvarande principer hava i fråga om stranden kommit till uttryck i femte stycket av 3 § fiskerättslagen, i det att där funnits nödigt utsäga, att vid sådant fiske, varom i paragrafen är fråga, de fiskande, med skyldighet att svara för skada och intrång, äga i viss utsträckning nyttja stranden. För övrigt bör erinras, att det synes föga förenligt med den allmänna fiskerättens begrepp, att någon enskild fiskande genom i nu avsedd mening stadigvarande anläggningar intager en viss fiskeplats. Sådant lär även kunna medelst ad-

ministrativa bestämmelser förhindras — jämför 1 § fiskeristadgan — och därigenom indirekt strandägarens nu berörda intressen tillgodoses. Härtill kommer, att frågan i praktiken knappast torde vara av någon större betydelse. Enligt uppgift från fiskeritekniskt håll lär nämligen på grund av de naturliga förhållandena annan redskap än ryssja och bottengarn — eller därmed jämförlig redskap — icke kunna med fördel begagnas å förevarande kust. Att en uttrycklig begränsning i lagen till allenast dessa slags redskap dock skulle kunna leda till obefogat hinder vid tillgodogörandet av teknikens utveckling, torde å andra sidan icke få förbises.

I fråga om utkastet till lag angående utsträckt tillämpning av den år 1928 för Göteborgs och Bohus samt Hallands län givna ersättningslagen har domänstyrelsen anført, att strandägares ersättningsrätt i avseende å fiske med fast redskap icke borde annorlunda begränsas än beträffande rörlig redskap. Med anledning härav vill jag erinra, att båda ersättningsreglerna lära i praktiken komma att leda till enahanda resultat. Ersättningsrätten är i båda fallen beroende därav, att strandägaren verkligen tagit någon ensamrätt till fisket i anspråk. Skillnaden är i huvudsak blott, att detta beträffande rörlig redskap utan vidare följer av fiskerättslagens hänvisning till sedvanerätten men i fråga om fast redskap måst särskilt utsägas. Att ämnet formellt icke låter sig reglera efter en enhetlig linje beror sålunda av den principiella skillnaden i fiskerättslagens behandling av de båda slagen fiske. Härutinnan kan jag hänvisa till den närmare utveckling, som lämnats i promemorian. Emellertid synes i den föreslagna lagtexten sådan ändring lämpligen böra vidtagas, att icke blott åtgärder för fiskets tillgodogörande under de sista femton åren utan allt som i detta hänseende skett efter fiskerättslagens ikraftträdande den 1 januari 1897 skall räknas strandägare till godo vid bedömandet huruvida enskild fiskerätt hävdats.

Kammarkollegiet har funnit vissa betänkligheter möta mot att lösa ersättningsfrågan enligt de genom 1928 års lagstiftning fastställda grundsatserna. Härvidlag har kollegiet anført, att resultatet av de verkställda undersökningarna rörande sedvanans nuvarande förekomst och omfattning icke vore oemotsägligt, samt att vid sådant förhållande — och då sedvanan icke såsom antagits berodde av en från dansk tid fortlevande uppfattning om fiskets frihet utan betecknade en senare tillkommen inskränkning i strandägarnas rätt — ersättningsfrågan icke borde göras beroende därav, att vederbörande strandägare styrkte, att vid hans strand den enskilda fiskerätten hävdats, utan ersättning medgivas i varje fall, där ej å kronans sida motsatsen visats. Till ett dylikt frångående av den år 1928 fastställda principen lär desto mindre vara skäl, som delade meningar synas råda angående de grunder, kollegiet i detta sammanhang åberopat. Sålunda översensstämmer vad kollegiet anført rörande de historiska förutsättningarna för sedvanan icke med den uppfattning, som företrätts i den av kollegiet tidigare, eller år 1924, överlämnade utredningen. Att den danska lagstiftningens grundsats, enligt vilka någon uteslutande fiskerätt i allmänhet icke tillkom strandägaren såsom sådan, fortlevat i form av den vid Skånes kust förekommande

sedvanerättsliga uppfattningen om fiskets frihet, har ock antagits av de kommitterade, vilka utarbetat förslaget till gällande fiskerättslag. Här skall ock nämnas, att fiske med de slag av fast redskap, som äro i bruk vid Skånes västkust, eller ryssja och bottengarn, enligt dansk lag fortfarande icke utgöra föremål för någon strandägarerätt. Och den av kollegiet omförmälda redskapen »ålgård» — den enda redskap, som i Danmark förbehållits jordägaren — är av alldeles särskild beskaffenhet. Att dess begagnande icke medgivits annan har förklarats sålunda, att därvid jämväl själva stranden måste tagas på ett stadigvarande sätt i anspråk. Det lär för övrigt i och för sig vara av mindre betydelse, å vilken grund sedvanan får anses vila. Har densammas förekomst och omfattning väl fastslagits, synes det knappast kunna väcka betänkligheter, om ersättningsfrågan regleras på sätt, som finnes bäst motsvara de faktiska förhållandena. I detta samband vill jag beträffande det av kollegiet åberopade, av högsta domstolen den 8 mars 1916 meddelade utslaget rörande fiskerätten vid Lödösnäs strand anmärka att, såsom den inom departementet upprättade promemorian (s. 9) visar, fråga här varit om ett undantagsfall, som väl enligt de föreslagna bestämmelserna grundar ersättningsrätt för strandens ägare men icke rubbar tillförlitligheten av undersökningens resultat i fråga om förekomsten av sedvanemässigt fritt fiske i övrigt. Slutligen bör erinras, att med hänsyn till den utredning, som nu föreligger, det egentligen icke kan möta någon svårighet för den strandägare, till vilken ersättning billigtvis bör utgå, att visa, att de nödiga förutsättningarna finnas. Även i nu berörda del ansluter jag mig alltså till den uppfattning, som kommit till uttryck i det här förevarande lagutkastet. — I fråga om kammarkollegiets uttalande beträffande stadgandet, att i avseende å fiske med fast redskap ersättning skall utgå allenast i den mån fisket tillgodogjorts, får jag hänvisa till vad jag nyss yttrat med anledning av den av domänstyrelsen framställda anmärkningen mot samma bestämmelse.

Jag tillåter mig slutligen framhålla, att jämväl ett par andra fiskelagsfrågor äro på prövning beroende. Genom omförmälda skrivelse den 1 juni 1928 (nr 313) anhöll nämligen riksdagen — i samband med den sagda år antagna ändringen i fiskerättslagen — att Kungl. Maj:t ville låta verkställa närmare angiven utredning dels i avseende å strömmingsfisket vid vissa delar av rikets östra kust, dels ock beträffande frågan om införande i nämnda lag av uttryckliga bestämmelser angående vad som förstås med fast och med rörlig redskap. Med anledning härav vill jag framhålla, att det undersökningsmaterial, som i dessa delar sammanbragts, icke synes ägnat att utan ytterligare bearbetning och komplettering läggas till grund för ett avgörande. Frågan om de lagstiftningsåtgärder, vilka i nu berörda hänseenden påkallas, har därför icke kunnat bringas i sådant skick, att den kan föreläggas den nu samlade riksdagen.»

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande måtte, för det i § 87 regeringsformen angivna ändamål, genom utdrag av protokollet inhämtas över följande vid detta protokoll såsom *bilaga A.* fogade förslag till

1) *lag om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske;*
samt

2) *lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.*

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

H. Stefenson.

Bilaga A.

F ö r s l a g

till

L a g**om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske.**

Härigenom förordnas, att i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, vilken paragraf förut ändrats genom lagen den 22 juni 1928 (nr 183), skall mellan tredje och nuvarande fjärde stycket införas ett nytt stycke av följande lydelse:

Vid Skånes västra kust må varje svensk undersåte utöva fiske eller agntäkt vid annans strand, ändå att fall ej föreligger som i andra stycket sägs; dock vare vid strand inom Barkåkra socken, Ängelholms stad eller Strövelstorps socken fiske efter lax, såvitt det idkas med fast redskap, strandägaren förbehållet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1930.

F ö r s l a g

till

L a g**angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.**

Härigenom förordnas som följer:

Vad i lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt är stadgat för det fall att fiske med rörlig redskap vid strand inom Göteborgs och Bohus eller Hallands län blivit fritt, skall jämväl äga tillämpning, såvitt den ändring i lagen om rätt till fiske, som träder i kraft den 1 juli 1930, medför att varje svensk undersåte erhåller rätt att utöva fiske eller agntäkt vid strand inom Skåne, där sådan rätt enligt äldre lag var förbehållen strandens ägare. I avseende å fiske med fast redskap skall dock ersättning utgå allenast, där strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, efter den 1 januari 1897 men före den 1 januari 1930 själv eller genom annan tillgodogjort sig nämnda fiske.

Framställning om ersättning enligt denna lag vare ansedd såsom i rätt tid gjord, där den skett före den 1 juli 1935.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1930.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 5 februari 1930.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden STENBERG,
APPELBERG,
TISELIUS,
regeringsrådet SÖDERWALL.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 24 januari 1930, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen angivna ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske samt

2) lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av ledamoten i lagberedningen, hovrättsrådet Ragnar Gyllenswärd.

Lagrådet lämnade förslagen utan anmärkning.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark, anmäler lagrådets den 5 februari 1930 avgivna utlåtande över de den 24 januari i år till lagrådet remitterade förslagen till *lag om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske och lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.*

Under förmälan att i förslagen, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, vidtagits ett par mindre jämkningar av formell natur, hemställer föredraganden, att förslagen måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

*Bilaga P. M. till statsrådsprotokollet
den 24 januari 1930.***P. M.**

Under åberopande av en av kammarrådet A. W. Dufwa verkställd utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster (se statens offentliga utredningar 1925:19 och 20; jordbruksdepartementet) framlade kammarkollegiet i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1924 förslag till ändring i vissa delar av lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske. Detta förslag avsåg att till den egentliga fiskarbefolkningens förmån inskränka den strandägare enligt huvudregeln i 2 § nämnda lag tillförsäkrade ensamrätten till fisket inomskärs samt, inom det vatten som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden där stadigt djup av två meter vidtager, jämväl vid öppna havsstranden och utom skären. De föreslagna modifikationerna i strandägarerätten voro särskilt av betydelse för rikets västra kust.

Redan 1896 års lag i dess då gällande lydelse innehöll härvidlag vissa allmänna undantagsbestämmelser, på grund varav strandägaren var pliktig i viss utsträckning tåla, att även andra idkade fiske i det till hans fastighet hörande vattnet. Andra stycket av 3 § stadgade sålunda, att vid de delar av rikets västra kust, där för fångande av havsfisk, som går till stränderna i stora stim, de fiskande av ålder oklandrat följt fisken efter dess drev och fiskat vid annans strand, sådan rättighet skulle fortfarande tillkomma dem. Och i paragrafens tredje stycke föreskrevs, att där vid öppna havsstranden och utom skären de fiskande av ålder oklandrat med rörlig redskap utövat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i lagen vore medgivet, de skulle vara vid sådan rätt bibehållna. Denna å rikets kust i dess helhet tillämpliga bestämmelse gällde inom Göteborgs och Bohus län även inomskärs; för Skånes västra kust, som saknar skärgård, var någon föreskrift härutinnan uppenbarligen icke av nöden. Framhållas må att i avseende å fast redskap 1896 års lag överhuvud ej upptog någon bestämmelse, motsvarande den i fråga om fiske med rörlig redskap nyss anmärkta hänvisningen till lokal sedvana.

Det av kammarkollegiet framlagda förslaget innebar nu, att å Skånes västra kust strandägares enskilda fiskerätt skulle helt upphävas. Idkande av fiske eller agntäkt vid annans strand skulle följaktligen där icke heller vara beroende av huruvida fast eller rörlig redskap komme till användning. I fråga om Göteborgs och Bohus samt Hallands län bibehölls väl strandägares enskilda fiskerätt, men skulle även där ytterligare på visst sätt begränsas.

Efter det yttranden av myndigheter och andra avgivits, blev förslaget föremål för överarbetning inom justitiedepartementet. Proposition (nr 2) i ämnet avläts därefter till 1928 års riksdag. Propositionen, som hänförde sig blott till

Göteborgs och Bohus samt Hallands län, blev i huvudsak godkänd. Genom den nya lagstiftningen skedde ett allmänt frigivande av fiske med rörlig redskap inom nämnda län; därvid skulle enligt ett av riksdagen gjort tillägg till propositionen jämväl mindre ålryssja anses såsom rörlig redskap. Lagstiftningen byggde på antagandet, att i stort sett på grund av förut gällande lags hänvisning till rådande sedvänja de fiskande å västkusten ägt rätt att fiska med rörlig redskap, samt idka agntäkt, även vid annans strand. Åtgärden betraktades följaktligen ej såsom någon egentlig nyhet utan väsentligen såsom ett förtydligande (se prop. 1928 s. 40 ff.).

Orsaken till att 1928 års lagändring avsåg allenast de två norra länen å rikets västra kust och ej utsträcktes jämväl till Skåne var enligt motiven, att beträffande denna del av kusten fråga väckts om frigivande även av fiske med fast redskap och att härutinnan krävdes ytterligare utredning. I samband härmed anfördes, dels att en dylik utredning motsvarade ett verkligt behov, dels att, om den vidare behandlingen av frågan om rätten till fiske med fast redskap gjordes beroende av särskild utredning, övertvägande skäl talade för att spörsmålet om fiskerätten i Skåne i ett sammanhang upptoges till behandling. Jämväl beträffande rätten till fiske med rörlig redskap vid denna kust borde därför anstå med införande av nya regler (se prop. 1928 s. 40, jfr s. 42).

Vid ett fullföljande av utredningen i fråga om fisket vid Skånes västra kust har undersökningen kunnat begränsas till att avse fisket med fast redskap. Beträffande fisket med *rörlig redskap* framgår nämligen redan av 1928 års proposition, att de skäl, som föranledde frigivandet av detta fiske inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län, göra sig med lika styrka gällande även såvitt rör den skånska västkusten. Till en början framgår av protokoll, förda vid vissa av kammarrådet Dufwa år 1911 hållna sammanträden med ortsbefolkningen, att nästan allestädes jämväl å denna kust fisket med rörlig redskap, jämte agntäkt, stod öppet för envar. Inom den till Kristianstads län belägna delen av västkusten uppgavs sålunda fisket med rörlig redskap vara fritt utom såtillvida att på senare tid allt slags fiske förbjudits vid ett par uppgivna fastigheter. Dock hade detta förbud ej respekterats; ej heller hade åtal följt på överträdandet. Agntäkt hade hindrats endast på ett ställe och detta först under senare tid. Inom Malmöhus län förklarades allmänt, att fisket med rörlig redskap av ålder varit fritt, dock ej vid stränderna av egendomen Kulla-Gunnarstorp, vars underlydande och strandsittare emellertid tillätos att fritt fiska. Vidare anmärktes rörande fideikommisset Krapperup, å vars mark åtskilliga fiskelägen finnas, att dessas befolkning i kontrakt angående upplåtna jordlägenheter ofta fått förbinda sig att avstå viss andel av sina sillfångster. Huruvida detta avsetts utgöra arrendeavgift för marken eller en verklig fiskeavgift, synes emellertid av många orsaker omtvistligt, helst andra fiskande tyckas ha fått fiska utan ersättning till strandägaren. Slutligen hade fisket vid Löddesnäs gård i Borgeby socken sedan slutet av 1870-talet varit utarrenderat. Agntäkt synes vid kusten av Malmöhus län ha lämnats oklandrad. — Riktigheten av kammarkollegiets i 1924 års framställning uttalade uppfatt-

ning i nu förevarande del vitsordades i utlåtanden, som med anledning av framställningen avgåvos bland annat av lantbruksstyrelsen, domänstyrelsen, länsstyrelserna och fiskeriintendenten i södra distriktet (se 1928 års prop. s. 14, 25 och 37 ff.). Ett under bearbetningen av kammarkollegiets förslag inom justitiedepartementet upprättat utkast (se prop. 1928 s. 44 f.) avsåg ock, att de bestämmelser, vilka sedermera i propositionen inskränktes till att avse blott Göteborgs och Bohus samt Hallands län, skulle äga tillämpning å rikets västra kust i dess helhet. I särskilda utlåtanden över detta utkast hade nyssnämnda myndigheter icke något att erinra mot frigivandet av fisket med rörlig redskap jämte agntäkt vid Skånes västra kust. Även av kammarkollegiet hade yttrande över utkastet infordrats. I ett med anledning härav den 27 maj 1927 avgivet utlåtande uttalade väl kollegiet vissa betänkligheter i fråga om de nya bestämmelsernas tillämpning inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län. Bortsett från den principiella anmärkningen, att ändringar av förevarande art i fiskerättslagstiftningen ej borde ske förrän spörsmålet rörande ägo gränser i vattnet funnit sin lösning, framställde däremot kollegiet icke någon särskild erinran mot utkastet i vad det rörde västkusten av Skåne (se prop. 1928 s. 45 ff.).

På grund av vad sålunda förekommit lärer hinder ej möta mot att till Skånes västra kust utsträcka de regler, som i 1928 års proposition upptogs för västkusten i övrigt. Frågan i vad mån ersättning, på sätt stadgades genom den då antagna lagstiftningen, bör jämväl här utgå till vissa strandägare skall i det följande behandlas.

Vad angår fisket med *fast redskap* vid Skånes västra kust har såsom grund för jämväl dettas frigivande åberopats den sedvänja, som av ålder skulle ha tillämpats. Härvid bör emellertid erinras om den olika ställning, 1896 års lag intager i fråga om de lokala sedvanorna allt efter som de hänföra sig till fiske med rörlig eller till fiske med fast redskap. Väl gjordes icke någon sådan skillnad vare sig i det år 1894 avgivna kommittéförslaget eller i den till riksdagen avlätna propositionen i ämnet. I båda fanns ett stadgande (12 § andra stycket) av innehåll att, där å viss ort de fiskande av ålder oklandrat utövat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i lagen vore medgivet, de skulle vara vid sådan rätt bibehållna. Det var riksdagen som utbytte denna bestämmelse mot ett stadgande (3 § tredje stycket enligt 1896 års lydelse), vilket, fränsett andra inskränkningar, endast hänförde sig till rörlig redskap. I den skrivelse, varigenom riksdagen anmälde sitt beslut, anfördes visserligen, att riksdagen var ense med kommittén därutinnan, att de lokala sedvanorna ej borde lämnas utan hänsyn, då det gällde att i ett ämne sådant som det föreliggande stifta ny lag. Riksdagen fann sålunda önskvärt, att lagstiftningen lämnade sitt skydd åt en fiskarebefolkning, som för utövande av sin näring icke hade någon rätt, allenast sed att lita sig till. Men att tillmäta de lokala sedvanorna i allmänhet en sådan vikt, som föreslagits, utan att något verkligt behov av dylik inskränkning i den enskildes strandägarerätt kunde anses ådagalagt, var enligt riksdagens tanke ej att tillråda. Riksdagen

ansåg därför stadgandet böra modifieras bland annat sålunda att det bleve uttryckligen nämnt, att de lokala sedvanor, som i stadgandet tillades kraft av lag, endast avsåge fiske med rörlig redskap. Till stöd härför åberopades emellertid ock, att de kommitterade anfört, att fiske med fast redskap även vid rikets västra kust städse betraktats såsom strandägarens uteslutande rätt.

Efter det fiskerättslagen utfärdats gjordes snart gällande, att de faktiska förhållandena i avseende å det med fast redskap bedrivna fisket icke överensstämde med vad sålunda antagits. I själva verket skulle å Skånes västra kust detta fiske — under inflytande av fortlevande dansk rättsuppfattning, enligt vilken fisket med fast redskap i allmänhet ej är strandägaren förbehållet — av ålder ha stått öppet för de fiskande jämväl vid annans strand. I den utredning, som framlades i samband med kammarkollegiets förslag av år 1924, antogs i enlighet härmed, att vid tiden för 1896 års lagstiftnings tillkomst så gott som överallt å nämnda kust även fisket med fast redskap betraktats som fritt. Någon ändring skulle icke heller ha därefter inträtt, utan sedvänjan fortfarande vara i huvudsak orubbad.

I och för sig lärer, om den nyss berörda uppfattningen är riktig, hinder ej möta mot att nu stadfästa sedvänjan genom införande i lagen av ett därmed överensstämmande stadgande. Även om det ståndpunktstagande, som skedde år 1896, innebär, att sedvänjan för närvarande saknar rättslig betydelse och följaktligen icke kan grunda befogenhet att utan tillstånd av strandägaren utöva fiske med fast redskap inom hans område av vattnet (jfr N. J. A. 1922 s. 427 och 1928 s. 480), lärer, helst i betraktande av vad härutinnan förekommit under förarbetena till 1896 års lag, det knappast böra väcka betänklighet, om på denna punkt lagstiftningen i ämnet bringas att överensstämma med vad som faktiskt tillämpas.

Avgörande är alltså i vad mån fiske med fast redskap vid Skånes västra kust numera verkligen står öppet för en och var. Att redan ur den tidigare tillgängliga utredningen åtskilligt kunnat anföras till stöd för ett antagande att så är fallet står utom tvekan. Även må framhållas, att bemälda kommitterade knappast så kategoriskt förnekat sedvänjans förekomst som 1896 års riksdagsskrivelse anger. De yttrade i själva verket härom ej annat än att »mångenstädes, särskilt vid de halländska och skånska kusterna, anses fortfarande strandfisket, *åtminstone* det, som drives med rörlig redskap, vara fritt för envar, som vill begagna sig därav.» För övrigt hade i ett år 1883 avgivet betänkande med förslag till ny fiskeristadga det uttryckligen sagts, att sedan urminnes tid någon strandäganderätt ej funnits i Skåne utan att de fiskande lämnats full frihet att, även med fast redskap, driva fångst i den ordning de kommit till fiskeplatsen.

Såsom i det föregående anförts, höllos år 1911 under den utredning, vilken föranlett kammarkollegiets förslag, sammanträden med befolkningen jämväl å Skånes västra kust. Såvitt fråga är om fiske med fast redskap, torde av uttalandena från dessa sammanträden i huvudsak inhämtas följande: Praktiskt taget avsåg fisket med fast redskap vid denna kust blott fångst av lax och ål. Vad beträffar laxfisket framgick, att vid de relativt få ställen, huvudsakligen

belägna inom Kristianstads län, där fast redskap kommit till användning, strandägarna ansågos ha ensamrätt därtill. Vidkommande ålfisket med fast redskap gävo likaledes åtskilliga uttalanden närmast vid handen, att å vissa håll en ensamrätt för strandägarna till detta fiske varit erkänd. Olika meningar yppades dock angående dessa uppgifters rätta förståelse. Och vid alla sammanträden förekommo påståenden av innebörd, dels att den allmänna åsikten bland fiskarbefolkningen på skånska västkusten alltid varit, att fisket — således även sådant med fast redskap — vore fritt för var och en hur nära stranden som helst, och dels att ingen strandägare förrän på senare tid framställt anspråk å någon ensamrätt därtill. I vad mån, där fiske med fast redskap kan antagas hava förbehållits strandägarna, fråga var om orter, varest dylik redskap av gammalt funnit användning vid ålfångst, var ej tydligt. I avseende å sådana orter, där fiskarbefolkningens representanter uppgivit, att »allt fiske» vore fritt, ehuru detta på senare tid bestritts av strandägarna, innehålla å andra sidan protokollen mången gång, antingen att fisket efter ål överhuvud varit helt obetydligt eller ock att det intill senare tid utövats endast med rörlig redskap. För övrigt anfördes i fråga om vissa orter, att fortfarande ålfångst med fast redskap där icke förekom. Särskilt tyckes så hava varit förhållandet vid den del av västkusten, som ligger inom Kristianstads län. Användningen av det numera betydelsefulla redskapet ålbottengarn, vilket ostridigt är att anse såsom fast, var vid Skånes västkust mestadels en ganska ny företeelse. Och i själva verket synes framför allt häri kunnat sökas en väsentlig orsak till de tvister, som under senare tid uppkommit mellan strandägare och fiskare vid nämnda kust. Upplysande äro sådana vid olika tillfällen under sammanträdena fällda yttranden som att »frågan om jordägarnas anspråk på fiskerätten hade sitt sammanhang med ålbottengarnens uppkomst» och att strandägarna, sedan »ålbottengarnen kommit i användning och sålunda ålfisket blivit mera ekonomiskt givande», förbehållit sig eller utarrenderat detta fiske.

På grundval av dessa uttalanden föreslogs, såsom redan nämnts, i kammarkollegiets år 1924 avgivna framställning, att icke blott fiske med rörlig utan även fiske med fast redskap skulle jämväl inom strandägareområdet vid Skånes västra kust bliva fritt. Av yttrandena över detta förslag gingo de av länsstyrelserna och fiskeriintendenten avgivna i klart tillstyrkande riktning. Där emot avstyrktes förslaget av domänstyrelsen samt lantbruksstyrelsen. Dock var föredraganden i sistnämnda styrelse, chefen för fiskeribyrån, skiljaktig och tillstyrkte förslaget (se prop. 1928 s. 25). Härjämte må framhållas, att i utlåtande över det förutnämnda inom justitiedepartementet upprättade lagutkastet, vilket allenast avsåg fiske med rörlig redskap, lantbruksstyrelsen sedermera, i likhet med länsstyrelsen i Malmöhus län och fiskeriintendenten, särskilt uttalade, att efter deras uppfattning lagstiftningen ej borde sålunda inskränkas utan omfatta jämväl fisket med fast redskap (se prop. 1928 s. 47).

Med ledning enbart av vad sålunda förekommit har det ej varit möjligt att med tillräcklig säkerhet avgöra, i vilken omfattning den uppgivna sed-

vänjan förekommit i fråga om fast redskap. Frågan i vad mån den efter utfärdandet av 1896 års lagstiftning kunnat hava trätt ur tillämpning har likaledes ej varit tillräckligt utredd. Uttalandena från 1911 års sammanträden hava ej varit obetingat vägledande med hänsyn såväl till den långa tid, som förflutit sedan de höllos, som därtill, att man knappast till fullo beaktat önskvärdheten av att jämväl undersöka i vad mån ifrågavarande fiske vid Skånes västkust är en mera ny företeelse. Sistnämnda omständighet lär icke minst hava påkallat varsamhet vid användningen av detta material. Ej heller hava i ärendet avgivna utlåtanden av myndigheter och andra, som gått i tillstyrkande riktning, erbjudit tillräcklig grund för en lösning av de spörsmål, som fortfarande varit oklara.

För att få en fullständig bild av fiskerättsförhållandena vid ifrågavarande kust har det till en början varit nödigt att kunna bedöma i vad mån överhuvud fiske med fast redskap där utövas. Det har ock gällt att för varje sträcka av stranden, där sådant fiske bedrives i mera betydande omfattning, avgöra, om det skett sedan äldre tid eller exempelvis först från tiden omkring sekelskiftet, då de s. k. ålbottengarnen tyckas ha börjat komma i bruk. Vidare har erfordrats uppgift huruvida vederbörande strandägare gör gällande ensamrätt vid sin strand och, för dylik händelse, sedan huru lång tid tillbaka och på vad sätt hans påstående manifesterats. Men undersökningen har ej kunnat stanna vid detta. En förutsättning för den tillämnade reformens genomförande i nu avsedd riktning måste nämligen vara, att ej statsverket därigenom med hänsyn till eventuell ersättningsplikt åsamkas en i förhållande till nyttan av åtgärden oskäligen kostnad.

At länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län har därför den 23 september 1929 uppdragits att med ledning av ett inom justitiedepartementet upprättat frågeformulär¹ införskaffa ytterligare utredning i ämnet. I fråga om det närmare tillvägagångssättet vid inhämtande av de uppgifter, som på grund härav överlämnats, har länsstyrelsen i Kristianstads län meddelat, att beträffande detta län uppgifterna införskaffats genom landsfiskalen i Björnekulla distrikt vid av denne avlagda besök hos fiskeritillsyningsmännen, kommunalnämndsordförandena och fjärdingsmännen samt strandägarna och fiskarbefolkningen. Inom Malmöhus län har utredningen verkställts av extra länsnotarien T. Burrau, vilken i avseende härå anfört följande: Efter att av fiskeritillsyningsmännen ha erhållit upplysning i vilken utsträckning fiske med fast redskap idkades, hade han — vad först anginge landsbygden — besökt kommunalnämndsordförandena inom de särskilda socknarna å länets västra kust och av dem erhållit uppgift om strandägareförhållandena. Dessa uppgifter hade därefter, i mån så varit möjligt, kontrollerats genom personlig hänvändelse till de uppgivna strandägarna, därvid förfrågningar gjorts i de uti frågeformuläret angivna hänseendena. Inom åtskilliga socknar, företrädesvis sådana där fiske med fast redskap ej förekomme, hade dock strandägarnas antal varit alltför stort att medgiva förfrågningar hos dem alla. I dylika fall hade i stället uppgifterna inhämtats hos kommunalnämnds-

¹ Formuläret har såsom bilaga fogats vid denna P. M. (Se s. 15 nedan.)

ordföranden jämte vissa strandägare och andra inom socknen bosatta personer, vilka ägt kännedom om ifrågavarande förhållanden. På liknande sätt hade jämväl tillgått vid införskaffandet av uppgifter med avseende å sådana sträckor av stranden, som hörde till samfälligheter. Där dylik samfällighets angelägenheter handhades av en styrelse, hade ock denna tillfrågats. Slutligen hade besök avlagts vid de flesta fisklägen, varjämte upplysningar rörande fiskeförhållandena erhållits genom samtal med yrkesfiskare. Beträffande S:t Ibbs socken (ön Ven) hade uppgifterna delvis införskaffats genom landsfiskalen i ön Vens distrikt. I övrigt hade landsfiskalerna endast i undantagsfall tillfrågats. I fråga om städerna Hälsingborg, Landskrona och Malmö (efter skedda inkorporeringar höra till dem betydande sträckor av stranden) hade stadsingenjörerna lämnat uppgift å strandägarna. Förfrågningar hade även framställts hos stadsombudsmännen i förstnämnda båda städer samt hamnförvaltningen i Malmö. Tillika hade, såvitt möjligt, de enskilda strandägarna blivit tillfrågade i ämnet. Uppgifterna därom, i vilken utsträckning fiske med fast redskap förekomme, grundade sig även här på uttalanden av fiskeritillsyningsmännen. Rörande Skanör med Falsterbo hade uppgifterna meddelats av borgmästaren samt den där anställde fiskeritillsyningsmannen.

Resultatet av utredningen har, vad först angår *laxfisket*, blivit följande: Med fast redskap — huvudsakligen kilnot — idkas sådant fiske vid stränderna av tre fastigheter inom Barkåkra socken av Kristianstads län samt vid de till Ängelholms stad och till Strövelstorps socken inom samma län hörande sträckorna av stranden, vilka sträckor var för sig tillhöra allenast en fastighet. Sammanlagt omfatta de nu nämnda fastigheterna en strand om 12 km:s längd. Bortsett från ett undantagsfall av ringa betydelse, där för övrigt stranden tillhör en bysamfällighet, har vid dessa fastigheter fisket varit av strandägarna utarrenderat, för belopp som sammanlagt uppgått till ej fullt 2,500 kr. I allmänhet har fisket här bedrivits av gammalt eller åtminstone sedan avsevärd tid tillbaka. Härförutom märkas ytterligare två inom Barkåkra socken belägna fastigheter om tillhoppa 3 km:s strand, där fiske med fast redskap tidigare utövats men sedan ett par år upphört. Jämväl vid sistnämnda fastigheter ha strandägarna tillgodogjort sig fisket. Anmärkas må att de stränder, för vilka nu redogjorts, helt utfylla kuststräckan inom Kristianstads län från Förslövs sockens södra gräns till gränsen mot Malmöhus län. — Utöver vad nu sagts bedrivs icke vid stränderna inom Kristianstads län något laxfiske med fast redskap.

Inom Malmöhus län idkas laxfiske med ryssja vid en bysamfällighet om 650 meters strand i Välinge socken vid norra länsgränsen och har där bedrivits sedan omkring trettio år. Byamännen göra dock ej anspråk på någon ensamrätt och ha icke tillgodogjort sig fisket, utan detta har fritt utövats av andra fiskande. Inom Farhults socken (omkring 8 km:s strand) har vid två fastigheter (sammanlagt 2.8 km.) lax sedan sex, respektive tre år fångats med botengarn. Detta fiske hava strandägarna förbehållit sig. Det har sålunda under nämnda tid varit utarrenderat, senast mot en avgift av 300 kr., respek-

tive 100 kr. Att märka är dock att i dessa fall bottengarnen använts för fångst jämväl av makrill och sill. Slutligen ha sedan sex eller sju år botten-garn utsatts vid Rekekrogens och Svanshalls fiskelägen i Jonstorps socken, vars strand (7 km.) utgör samfällighet för samtliga skifteslagen inom socknen. Även här har fisket varit utarrenderat, mot en ersättning av 150 kr.; dock har jämte arrendatorerna en delägare i samfälligheten själv fiskat. Blott i ringa mån har emellertid här fisket avsett fångst av lax utan huvudsakligen fisk av andra slag. — Laxfiske med fast redskap bedrivs i övrigt icke inom Malmöhus län.

Vad härefter beträffar det fiske, vid vilket i övrigt inom provinsen fast redskap finner användning, eller *fisket efter ål*, användes inom Kristianstads län för närvarande icke fast redskap för sådan fångst. Inom Malmöhus län sker det däremot i stor utsträckning. Visserligen förekommer praktiskt sett icke något fiske efter ål med fast redskap å kuststräckan inom de tre nordligaste socknarna eller Vålinge, Farhult och Jonstorp (16.3 km.). Men från och med Brunnby socken till och med Flädie socken — en sträcka av nära 114 km. — är nämnda fångstsätt vanligt. Även å denna sträcka finnas dock stränder, sammanlagt 39 km., där dylikt fiske ej förekommer. Vid den söder om Flädie belägna delen (62 km.) av Skånes västra kust idkas fiske av förevarande slag blott inom Malmö stads område (14.2 km.) samt, i ringa omfattning, inom Västra Klagstorps socken (1.8 km.).

Den fasta redskap, som användes vid ålfångsten, är mestadels den s. k. ål-ryssjan eller ålhomman. Vid sidan härav förekomma ock, men i betydligt mindre utsträckning, ålbottengarn. Såvitt fråga är om den förra redskapen har fisket i regeln bedrivits av gammalt; att däremot fisket med ålbottengarn i det hela är en mera ny företeelse har förut omtalats. I allmänhet har det i dessa trakter icke bedrivits längre än i högst ett tjugutal år och mångenstädes blott sedan helt kort tid tillbaka. Vid vissa stränder har försök gjorts att använda redskapet utan att dock fisket funnits lönande.

I flertalet fall göra strandägarna ej anspråk på någon ensamrätt till nu ifrågavarande fiske. Och endast i undantagsfall har, där yrkande i sådan riktning blivit framställt, anspråket tagit sig faktiskt uttryck vare sig genom bortarrendering eller sålunda att strandägaren själv utövat fisket.

Av de stränder, där ålfisket sker med fast redskap och tillika anspråk av strandägaren framställts å ensamrätt därtill, märkas sålunda till en början tre fastigheter i Brunnby socken. Vid två av dessa ha strandägarna ej utnyttjat fisket vare sig själva eller genom dess bortarrenderande, utan har det bedrivits endast av fiskarbefolkningen. Vid den tredje fastigheten, vilken äger en strand om 8 km., har fisket, som där pågått allenast sedan 1900, varit från 1908 till 1924 utarrenderat för omkring 500 kr. årligen. Efter sistnämnda år har även vid denna strand fisket allmänt utövats jämväl av andra än strandägaren. Beträffande Brunnby socken bör vidare anmärkas, att vid den Arilds municipalsamhälle tillhöriga stranden (900 m.) fisket uppgivits vara förbehållet samhällets fiskarbefolkning och jämväl hava utövats av denna. Inom den del av länets landsbygd, som är inkorporerad med Hälsingborgs stad, hava ägarna av

fem fastigheter gjort anspråk å ensamrätt till fisket, dock först sedan ålbottengarn där börjat komma i bruk. Blott i ett av dessa fall har strandägaren tillgodogjort sig fisket, nämligen vid en för Raus skifteslag samfälld strandlott (900 m.) Sålunda ha vissa av delägarna i skifteslaget där idkat fiske, dock att sådant bedrivits även av fiskare från Rå fiskeläge. I fråga om Kvistofta socken har uppgivits, att strandägarna förbehölle sig fisket. De ha dock ej tillgodogjort sig detsamma vare sig själva eller genom annan. Vid den för Hilleshøgs by samfällda strandlott, som upptager hela stranden av Härsløvs socken (5.4 km.), har fisket sedan 1901 varit utarrenderat mot en avgift av 300 kr. om året. Och slutligen har fisket vid Borgeby sockens strand (1.2 km.), vilken i dess helhet tillhör egendomen Løddesnäs, likaledes varit sedan lång tid tillbaka utarrenderat. Det årliga arrendet har här utgjort 350 kr., men framhållas bör, att härmed avsetts allt slags fiske, även det med rörlig redskap. Egendomen erbjuder nämligen, såsom av 1928 års utredning framgår, ett av de få fall — kanske det enda — där jämväl fiske med sistnämnda redskap kan anses ha varit strandägaren förbehållet. Tillhoppa utgöra de delar av stranden från och med Brunnby till och med Flädie, varest strandägarna gjort anspråk på ensamrätt till fiske med fast redskap och tillika på angivet sätt hävdat densamma, 16.4 km. Inom Malmö stads område har beträffande en mindre strandremsa (250 m.) uppgivits, att ägaren gör anspråk å ensamrätt till fisket, men att han emellertid ej tillgodogjort sig detta, som av gammalt utövats blott av yrkesfiskare.

Anmärkas må slutligen att vid stranden (1.2 km.) utanför fiskeläget Lerberget i Väsby socken, där nu fiske med fast redskap ej förekommer, sådant fiske för ett par decennier sedan utövats av vissa bland strandägarna. I fråga om denna strand har uppgivits, att strandägarna göra anspråk å ensamrätt till fisket, som emellertid upphört därför att det gått med förlust. — Vidare märkes hurusom det uppgivits, dels i ett par fall att strandägarna förbehölle sig fiskerätten ehuru fiske med fast redskap ännu ej idkats vid stranden i fråga, dels ock i ett par andra fall att fisket förbehölles *ortens* fiskarbefolkning.

Vad angår frågan i vad mån fiskerättsförhållandena föranlett rättegångar giver utredningen vid handen att sådana förekommit blott i ett fåtal fall, vilka samtliga rört stränder, där enligt den nyss lämnade redogörelsen fisket varit utarrenderat. I övrigt har beträffande spörsmålet huruvida vederbörande strandägare vidtagit särskild åtgärd i syfte att utestänga andra fiskande lämnats nekande svar utom i sådana fall där utarrendering ägt rum, varom då erinrats.

Ett utmärkande drag för fiskerättsförhållandena i Skåne är den stora mängd av strandäganderätten oberoende, särskilt för sig skattlagda ålfisken, som där förekomma. Dessa fisken äro dock alla utom ett belägna å provinsens östra och södra kuster. Å västra kusten märkes sålunda blott skattlagda ålfisken Ålabodarna, vilket upptager större delen (6 km.) av den inom Glumsløvs socken belägna stranden. På grund av stadgandet i 12 § fiskerättslagen beröres icke detta fiske av den nu avsedda lagändringen.

Den föregående framställningen har ej avseende å ön Ven, vilken lämpligen

behandlas för sig. Vid alla de till ett tjugotal uppgående fastigheterna å denna ös stränder idkas fiske med ålryssjor och detta, utom i ett par undantagsfall, av gammalt. Därjämte ha vid två stränder under de sista femton till tjugu åren ålbottengarn kommit till användning. Med blott ett par undantag ha här strandägarna gjort anspråk på ensamrätt till fisket. I regel ha de dock hittills ej själva nyttjat detsamma. Åtta fastighetsägare ha emellertid, mot mindre och vanligen mycket obetydlig ersättning, haft fisket utarrenderat. Vidare har i några fall fiske pläгат bedrivits av andra än strandägaren blott efter det hans tillstånd inhämtats.

Av vad nu anförts torde framgå, att den ifrågasatta lagändringen i stort sett icke skulle innebära någon förändring av de faktiska förhållandena i fråga om utövandet av det med fast redskap idkade fisket. Sålunda är det blott i undantagsfall som strandägarna gjort gällande anspråk på någon ensamrätt till detta slags fiske. Och än mera sällsynta äro de fall, där de verkliga dragit nytta av fisket. Utredningen har ock givit vid handen, att nämnda förhållanden bestått sedan äldre tid och ingalunda först under senare år börjat framträda. Med skäl torde sålunda här kunna talas om en sådan sedvana, till vilken 1896 års fiskerättslag i fråga om fiske med annan redskap än fast tagit så betydande hänsyn. Under förutsättning att ersättning beredes ägarna av de stränder, där fisket ej redan nu i praktiken står öppet för envar, torde alltså någon betänklighet icke behöva möta mot att tillmötesgå de krav, som sedan länge med synnerlig styrka i denna del framkommit från den skånska fiskarbefolkningens sida.

Liksom då år 1928 ändringarna i fiskerättslagen infördes beträffande Göteborgs och Bohus samt Hallands län synas emellertid även här vissa inskränkningar böra ske i de nya bestämmelsernas tillämplighetsområde. Såsom redan framgått torde fiske efter lax inom de delar av Kristianstads län, där det idkas med fast redskap, av gammalt ha åtminstone i stort sett utövats blott av strandägarna. Vid sådant förhållande synes nämnda fiske här icke böra frigivas till fritt och allmänt begagnande, helst detsamma till viss del synes vara förlagt till åmynningar och på grund härav har en särskild prägel. För närvarande innebär väl en sådan undantagsbestämmelse med hänsyn till de faktiska förhållandena i huvudsak detsamma som om överhuvud lagändringen i Kristianstads län inskränktes till fisket med rörlig redskap. Att meddela undantagsbestämmelsen i sistnämnda form synes dock ej tillrådligt. Uppenbarligen är det av betydelse att reglerna för det skånska västkustfisket såvitt möjligt bliva gemensamma för båda länen. Följaktligen lär det särskilda stadgandet böra hänföras endast till de delar av Kristianstads län, som äro belägna inom Barkåkra socken, Ängelholms stad och Strövelstorps socken.

Enligt utredningen idkas fiske efter lax med fast redskap inom Malmöhus län blott vid ett par uppgivna stränder. I ett av dessa fall — fisket har där utövats sedan trettio år tillbaka — har strandägaren icke gjort gällande någon ensamrätt, utan fisket fritt utövats av yrkesfiskare. I övriga fall har det

börjat idkas först helt nyligen, därvid strandägaren ej själv fiskat utan haft fisket utarrenderat. Anmärkas bör ock, att arrendet avsett icke rätten att utsätta speciellt redskap för fångst av lax utan bottengarn, varmed fångats jämväl andra slag av fisk. Att för dessa stränder göra något undantag från den allmänna regeln synes vid dessa förhållanden varken nödigt eller lämpligt, utan lära strandägarna böra i ersättningsväg hållas skadeslösa. Härför synes desto större skäl finnas, som, enligt uppgift, fisket vid nu berörda stränder, innan det första gången blev utarrenderat, var fritt för envar.

Det har redan anmärkts, att förhållandena vid stränderna av ön Ven erbjuda en annan bild än vad fallet är å fastlandet. På grund härav kunde det ifrågasättas att med avseende å ön meddela undantag, sålunda att vid den samma fiske med fast redskap fortfarande skulle vara strandägarna förbehållet. På sätt nämnts hava strandägarna så gott som enstämmigt förklarat sig göra anspråk å ensamrätt till sådant fiske; i många fall ha de även hävdat dessa sina anspråk. Skulle i nämnda hänseende ett undantag göras, lär det dock nödvändigt böra förbindas med en reservation för de icke få fall, där fisket av gammalt oklandrat bedrivits av en och var. Den fiskarbefolkning, som hittills utövat fisket, skulle eljest löpa fara att råka i sämre ställning än nu. Härtill kommer, att det fiske, strandägarna tillgodogjort sig, enligt utredningen har ett föga betydande värde — de sammanlagda årliga arrendebeloppen utgöra blott omkring 250 kr., varjämte i vissa fall ersättning lämnats in natura med några kilogram ål. Fisket torde alltså även vad angår ön Ven kunna förklaras utan inskränkning fritt och vederbörande strandägare hänvisas att göra sina anspråk gällande i ersättningsväg.

Beträffande det allmänningfiske, varom förmäles i 1 § fiskerättslagen, är förbud stadgat att utan tillstånd av Konungen utsätta vissa slag av fast fiskeredskap. Att i nu förevarande fall, där i praktiken fisket betraktats såsom helt fritt, föreskriva någon motsvarande inskränkning är uppenbarligen förenat med svårighet. Det synes emellertid icke vara erforderligt. Sålunda bör till en början märkas, att den före 1896 års fiskerättslag gällande lagstiftningen i ämnet, eller fiskeristadgan av år 1852, medgav varje svensk undersåte rätt att idka »allt fiske» i fiskevatten, som avses i berörda 1 §. Ifrågakomna förbud var alltså en nyhet i 1896 års lag. Med hänsyn till vad numera upplysts rörande fiskeförhållandena vid Skånes västra kust torde i själva verket de under förarbetena till lagen angivna skälen för denna inskränkning i den allmänna fiskerätten egentligen icke äga någon tillämplighet i fall, varom nu är fråga. Det må ock framhållas, att ända sedan fiskerättslagens tillkomst undantag från förbudet gällt med avseende å ålfisket vid nyssnämnda kust. Redan genom ett kungligt brev den 29 oktober 1897 lämnades nämligen generellt medgivande att under september, oktober och november månader, d. v. s. under ålens vandringsstid då det huvudsakliga fisket bedrivs, utanför Malmöhus läns kust från Falsterbo fyr till Kullen idka ålfiske (med ryssjor) i vattnet utanför strandägareområdet. — Att beträffande ordningen för fiskets utövande sådana särskilda bestämmelser, som, exempelvis vid ökad användning av ålbottengarnen, framdeles må finnas erforderliga, kunna administra-

tivt meddelas, lärar få anses klart (jfr 1 § fiskeristadgan den 17 oktober 1900 och N. J. A. avd. II årg. 1897 nr 1 s. 9). I detta samband bör erinras, att spörsmålet om ålbottengarnens lämplighet över huvud icke prejudiceras av den lagstiftning, varom nu är fråga; nödiga fredningsföreskrifter kunna naturligen meddelas oavsett vilka civilrättsliga regler fastställas beträffande rätten till fisket.

Såsom framgår av det föregående grundar sig det ifrågasatta frigivandet av fiske och agntäkt vid Skånes västra kust i första hand därå, att det finnes i huvudsak motsvara vad nu faktiskt tillämpas. Den omständigheten att vid en eller annan strand någon dylik praxis icke låter sig påvisa, får dock följaktligen ej stå i vägen. Emellertid har redan antytts, att i sådant fall strandägaren bör tillerkännas skäligt vederlag för det intrång, som sker. Denna princip fastslogs vid 1928 års ändring i fiskerättslagen beträffande fisket med rörlig redskap inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län. Enligt lag den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt gäller sålunda, att, därest omförmälda ändring av fiskerättslagen i något fall medfört, att varje svensk undersåte erhållit rätt att utöva fiske med rörlig redskap vid strand inom sagda län, där sådant fiske enligt äldre lag var förbehållet strandens ägare, ersättning av statsmedel skall utgå för värdet av den förmån, som för honom gått förlorad därigenom att fisket blivit fritt, så ock för förlust som av sådan anledning eljest må hava tillskyndats honom. Var fisket upplåtet till annan, skall även denne njuta ersättning för honom åsamkad skada.

Tydligt kan denna bestämmelse göras tillämplig även beträffande fisket med *rörlig redskap*, jämte agntäkt, å nu förevarande kust. Någon mera betydande ersättningsskyldighet lärar icke komma att på grund härav åvila staten. Sålunda var det redan under den utredning, som föregick 1928 års proposition, klart, att ur denna synpunkt reformen ej skulle möta svårigheter. Härutinnan anförde i utlåtandet över berörda inom justitiedepartementet utarbetade lagutkast länsstyrelsen i Malmöhus län, att statens ersättningsskyldighet, därest sådan överhuvud ifrågakomme, helt visst ej bleve omfattande. Närmare utredning hade visserligen ej skett, men länsstyrelsen ansåge sig ändå kunna uttala en sådan uppfattning dels med hänsyn till sin allmänna erfarenhet i ämnet och dels på grund av att länsstyrelsen vid verkställd undersökning icke påträffat något fall, där strandägare uppgivit inkomst av fiske med rörlig redskap till beskattning. Länsstyrelsen i Kristianstads län yttrade i motsvarande utlåtande, att det vore synnerligen tvivelaktigt, om inom detta län någon enda strandägare kunde bli berättigad till ersättning. Anspråk på ensamrätt till fiske med rörlig redskap hade nämligen väckts inom länet först på senare tid. Den ersättning, som ifrågakomme, kunde i allt fall ej bli särdeles stor.

Fiskerättslagens underlåtenhet att i fråga om fisket med *fast redskap* tillerkänna sedvanan rättslig betydelse medför, att en tillämpning av 1928 års ersättningslag i oförändrad form skulle beträffande detta fiske få en helt annan räckvidd än i fråga om fisket med rörlig redskap. Ersättning komme nämligen att utgå även där fisket faktiskt stått öppet för en var. En dylik utvidgning

kan ej vara påkallad. Även här bör ersättning blott komma i fråga, när strandägaren med hänsyn till faktiskt rådande förhållanden skulle genom lagändringen tillskyndas ekonomisk förlust. Ersättningen bör med andra ord begränsas till sådana fall, där strandägaren verkligen visat sig räkna med fisket såsom en tillgång. Med hänsyn härtill och då ett bedrivande av fisket först efter det förslag om ersättning framlagts icke bör tillmätas någon betydelse, synes ersättningsregeln skäligen kunna givas det innehåll att i avseende å fiske med fast redskap ersättning skall utgå allenast i den mån strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, under de före den 1 januari 1930 sist förflutna femton åren själv eller genom annan tillgodogjort sig fisket. — Liksom beträffande fisket med rörlig redskap bör tydligen jämväl arrendator tillerkännas gottgörelse, där förlust tillskyndas honom.

Ersättningsplikten, sålunda bestämd, kan efter vad utredningen ger vid handen icke medföra något mera avsevärt utlägg för det allmänna. Varder vid den angivna delen av kusten inom Kristianstads län laxfisket strandägaren fortfarande förbehållet, torde i själva verket någon ersättning där icke komma i fråga. Och inom Malmöhus län skulle man blott hava att räkna med sammanlagt ett årligt arrendebelopp, understigande 2,500 kr., vartill dock kommer att i ett eller annat fall strandägaren kan ha tillgodogjort sig fisket, icke genom arrendeupplåtelse utan genom att med utestängande av andra själv utöva det.

I enlighet med nu angivna synpunkter hava inom justitiedepartementet upprättats härvid fogade utkast till dels *lag om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske*, dels *lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt*.

U t k a s t

till

L a g**om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske.**

Härigenom förordnas, att i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, vilken paragraf förut ändrats genom lagen den 22 juni 1928 (nr 183), skall mellan tredje och nuvarande fjärde stycket införas ett nytt stycke av följande lydelse:

Vid Skånes västra kust må varje svensk undersåte utöva fiske eller agntäkt vid annans strand, ändå att fall ej föreligger som i andra stycket sägs; dock vare vid strand inom Barkåkra socken, Ängelholms stad eller Strövelstorps socken fiske efter lax, såvitt det idkas med fast redskap, strandägaren förbehållet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1930.

U t k a s t

till

L a g**angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.**

Härigenom förordnas som följer:

Vad i lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt är stadgat för det fall att fiske med rörlig redskap vid strand inom Göteborgs och Bohus eller Hallands län blivit fritt, skall jämväl äga tillämpning, såvitt den ändring i lagen om rätt till fiske, som träder i kraft den 1 juli 1930, medför att varje svensk undersåte erhåller rätt att utöva fiske eller agntäkt vid strand inom Skåne, där sådan rätt enligt äldre lag var förbehållen strandens ägare; dock skall i avseende å fiske med fast redskap ersättning utgå allenast i den mån strandägaren, med uteslutande av andra fiskande, under de före den 1 januari 1930 sist förflutna femton åren själv eller genom annan tillgodogjort sig nämnda fiske.

Framställning om ersättning enligt denna lag vare ansedd såsom i rätt tid gjord, där den skett före den 1 juli 1935.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1930.

Socken:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Fastighetens namn.	Den ungefärliga längden av fastighetens strand.	A. Användas för fiske vid fastig- hetens strand ål- homnor (-ryss- jor), laxryssjor, bottengarn eller annan fast red- skap? B. Uppgiv i så fall, vilka sär- skilda slag av nu nämnda red- skap som an- vändas. (Skilj därvid mellan redskap för ål- fiske och redskap för laxfiske).	Sedan huru lång tid tillbaka har sådan red- skap använts för fiske vid fastighetens strand?	A. Gör strand- ägaren anspråk på ensamrätt till fiske med sådan redskap vid fastighetens strand? B. Har strand- ägaren själv där utövat dylikt fiske?	A. Har inom de senaste trettio åren fiske med sådan redskap vid fastighetens strand varit ut- arrenderat? B. Uppgiv i så fall vid vilken tid första och sista utarrende- ringen skedde.	A. Har, oaktat strandägaren gjort anspråk på ensamrätt till fiske med sådan redskap, sådan fiske vid fastighetens strand allmänt bedrivits jämväl av andra? B. Uppgiv i så fall sedan huru lång tid till- baka detta varit förhållandet.	A. Har frågan om rätten till fiske vid fastig- hetens strand prövats av dom- stol, eller har strandägaren eljest vidtagit särskild åtgärd i syfte att ute- stänga andra fiskande? B. Uppgiv i så fall tiden för domstolens ut- slag, respektive åtgärdens vid- tagande.	Huru stort be- lopp årligen kan, efter av- drag för om- kostnader, det fiske, vartill strandägaren påstår ensam- rätt, anses ungefärligen ha inbringat honom?

Anm. Där förhållandena äro fullt likartade utefter en sockens strand i dess helhet eller en viss sammanhängande sträcka därav, erfordras ej, att de särskilda fastigheterna inom socknen angivas, utan må i stället på annat tydligt sätt i kolumn 1 utmärkas, vilken del av stranden uppgifterna avse. — Under kolumnerna 4—8 lämnas, eventuellt, olika uppgifter beträffande de särskilda slagen av fisk eller redskap. Sålunda bör uppmärksammas, om olika regler tillämpas exempelvis beträffande ål och lax eller beträffande ålryssja och ålbottengarn etc. — Det bör tillses, att uppgifterna så noggrant som möjligt återge de verkliga förhållandena och ej någon ensidig uppfattning å vare sig strandägare- eller fiskarehåll.

*Bilaga 1 till statsrådsprotokollet
den 24 januari 1930.*

Till KONUNGEN.

Genom nådig remiss den 5 december 1929 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt *kammarkollegiet* att skyndsammast avgiva underdånigt utlåtande över en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria med utkast till lagar dels om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske och dels angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.

Med anledning härav får kollegiet i underdånighet anföra följande.

De remitterade lagutkasterna avse att utsträcka den rätt till fiske å annans grund, som infördes i Göteborgs och Bohus län samt Hallands län år 1928, jämväl till Skånes västra kust med det betydelsefulla tillägg att denna rätt jämväl skulle innefatta fiske med fast redskap med undantag likväl för fiske efter lax med sådan redskap inom vissa närmare angivna områden.

De sociala skäl, som må anses kunna åberopas till stöd för den föreslagna utsträckningen av den fria fiskerätten, ligga i viss mån utanför kollegiets möjlighet till ett sakkunnigt bedömande av frågan. Måhända måste det även vid denna del av rikets kuster anses ändamålsenligt att såvitt möjligt genom generella rättsregler avskaffa en sedvanemässigt uppkommen blandning av om varandra liggande fria och enskilda fisken.

Emellertid anser sig kollegiet nödsakat framställa bestämda erinringar mot de förutsättningar av rättslig natur, varpå man enligt promemorian stöder sig, då man vill bestämma de strandägarna eventuellt tillkommande ersättningar på sätt i det remitterade utkastet blivit föreslaget. Kollegiet anser sig därvid böra förutskicka, att på grund av den synnerligen begränsade tid, som stått kollegiet till buds för remissens besvarande, dessa erinringar emellertid icke i önskvärd utsträckning kunnat stödjas på erforderliga utredningar av rättslig och kameralthistorisk natur. Härtill vill kollegiet foga den erinran, att det hade syntts önskvärt, att man för ett tillförlitligt bedömande av de nyss angivna förutsättningarna avvaktat verkningarna av den för kuststräckorna inom Göteborgs och Bohus län samt Hallands län år 1928 vidtagna lagändringen. Enligt vad kollegiet försport har man däriifrån, särskilt från norra Halland, att vänta ersättningsanspråk för förlorad fiskerätt i betydligt större utsträckning än man vid tillkomsten av 1928 års lagändring torde antagit.

I sitt utlåtande den 27 maj 1927 angående då föreliggande utkast till lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske samt till lag om ersättning i vissa fall för intrång i rätt till fiske eller agntäkt, vilka lagutkast ligga till grund för den år 1928 vidtagna ändringen i fiskerättslagen, framhöll kollegiet såsom sin mening, att resultatet av de utredningar, som förebragts angående det sedvanerättsligt bedrivna fisket på annans grund, icke framstode så oemotsägligt som man ville göra gällande. Särskilt underströk kollegiet bräckligheten av de utredningsresultat, som ansetts framgå av protokollen över vissa av kammarrådet Dufwa år 1911 hållna

sammanträden med strandägare och fiskare. De under år 1929 av länsstyrelserna i Malmöhus och Kristianstads län verkställda undersökningarna ha icke undanröjt kollegiets i ovannämnda utlåtande yppade tvivelsmål, detta desto mindre som för Skånes del, såvitt kollegiet kunnat finna, någon ingående undersökning av äldre svenska domböcker icke synes ägt rum för utrönande av den rättsuppfattning, som av ålder må hava förefunnits hos lokaldomstolar och myndigheter. Det enda ämnet berörande rättsfall i saken, som finnes omnämnt i Dufwas utredning, ger närmast vid handen, att fritt fiske å annans grund icke skulle i den omfattning, som antagits, vara förhanden å den skånska västkusten och detta icke ens med rörlig redskap. Av det i N. J. A. (1916 s. 98 f.) intagna referatet över detta rättsfall, som avsåg ansvar för olovligt fiske i Öresund utanför egendomen Löddesnäs i Torna härad, framgår, att såväl hovrätten över Skåne och Blekinge som högsta domstolen (utslag d. $\frac{8}{3}$ 1916) funnit, att vad i målet förekommit icke gäve vid handen, att såsom invänts, fiskarbefolkningen i orten av ålder oklandrat vid ifrågavarande del av skånska kusten fått idka fiske. Det framgår av referatet, att i rättegången företetts protokollet över det inför kammarrådet Dufwa den 7 september 1911 hållna sammanträdet med strandägare och fiskare angående fiskerättsförhållandena på kusten från Löddeköpinge i Harjagers härad till Trälleborg (s. 115 bland bilagorna till Dufwas utredning). Rättsfallet är av betydelse även på den grund, att anledning finnes antaga, att rättegången, däri de utdömda böterna allenast utgjorde fem kronor samt ersättningsskyldighet icke ålades, tillkommit i huvudsakligt syfte att erhålla prejudikat i den fråga, som då var föremål för utredning.

Även av andra och äldre för kollegiet kända rättegångar synes framgå, att rätten till fisket ansetts tillhöra strandägaren, åtminstone såvitt angår frälsejord.

Sålunda torde av Bjäre häradsrätts protokoll och dom den 10 februari 1730 i sak mellan löjtnanten Petter Schonberg, auditören Henrik Worstins och häradskrivaren Adam Ollman, käreande, samt kaptenen Berent Hederstierna, svarande, däri käreandena yrkat, att ett bottengarncsätt vid stranden av fiskläget Båstad »måtte läggas till alla inbyggarnas lika nytta och delaktighet», men svaranden invänt, »att han till sin inbördade gård, hus och ägendom detta fiskeställe sig tillägnat», framgår, att såväl de tvistande parterna som vittnena och domstolen utgått från att fisket tillhörde vederbörande jordägare. Fråga var alltså, huruvida fisket tillhörde delägarna i samfälligheten eller svaranden uteslutande såsom ägare av visst hemman. Huru tvisten slutligen avgjordes, framgår ej av det för kollegiet tillgängliga domboksutdraget, men torde vara utan intresse för förevarande fråga. Att domstolen skulle ogillat käromålet på den grund, att fiske med bottengarncsätt på denna plats skulle varit fritt för alla, torde få anses uteslutet redan på grund av det sätt varpå tvistefrågan formulerades.

Enligt ett för kollegiet tillgängligt utdrag av domboken för Skytts härad har rotmästaren Nils Lundvall efter stämning å ryttaren Anders Malmberg inför häradsrätten den 25 oktober 1751 yrkat, att som han innehade av länsstyrelsen den 13 september 1748 konfirmerat städjebrev å visst ålfiske i saltsjön, men Malmberg likväl idkat ålfiske därstädes, den senare måtte åläggas utgiva ersättning till Lundvall motsvarande lösen för städjebrevet. Malmberg invände genom sitt ombud, att »detta omnämnda stället till ålefiske kan så mycket mindre städjas (av länsstyrelsen) som det ligger vid Trelleborgs skatteägor». Detta vitsordades av ett närvarande vittne. Häradsrätten ogillade i sitt utslag ovan förstnämnda dag käromålet med följande tillägg: »och eljest i händelse Malmberg skulle förgå sig med olovligt fiskande, tillkommer skatteägarne av strand och grund att därför tilltala honom».

Luggude härads dombok innehåller under den 7 november 1752 redogörelse för ett instämt mål, däri Jöran Holst i Laröd framställer ersättnings- och ansvarsyrkande mot Sven Bengtsson i Skabbelycka, Per Ebbeson i Stubbarp samt Per Giörmusson och Kell Lavesson i Gravarna för det de »olovandes skall brukat ett fiskeställe i saltsjön ut för Laröds ägor (Allerums socken) och med bottengarn idkat fiske». Holst anförde, att fiskeplatsen vore belägen utanför hans egendom, åberopade till stöd för sin talan vissa råstenar samt hemställde om häradssyn för vinnande av ytterligare utredning. Svarandena androgo här emot, att emedan fäladsmarken, som stötte intill fiskestället, vore odelad och de ägde del i densamma samt Holst ej visat sig äga bättre rätt framför dem eller någon annan, hade de samfällt nyttjat fiskestället. Till förekommande av vidlyftig rättegång erbjödo de sig emellertid att för framtiden på detta ställe ej idka fiske med bottengarn. Tingsrätten beslöt den 9 november 1752 häradssyn. Huru rättegången slutligen avgjordes är okänt. Även i detta fall synas såväl parter som domstol utgått från att rätten till fisket följde jordäganderätten.

Enahanda uppfattning kom till synes i de undersökningar, som under år 1729 verkställdes av vederbörande kronofogdar i Malmöhus län. Dessa undersökningar hade föranletts av en kammarkollegiets cirkulärskrivelse till landshövdingarna under den 4 juli samma år, däri kollegiet säger sig prövat nödigt »att hava en tillförlitlig efterrättelse om beskaffenheten av de fiskerier i orterna, vilka uti skären eller vid havsstränderna och eljest uti andra stora sjöar idkas och såsom kronan tillhöriga allmänningar kunna anses, av vem slika fiskerier brukas och nyttjas samt vad därför till kronan uti avgift erlägges och, där några sådana kronoallmäningsfiskerier skulle utan avgift till kronan av private innehavas, om icke de efter deras beskaffenhet och lägligheter samt andra förmåner borde skattläggas och i kronans räknenskaper uppföras». De av kronofogdarna i anledning härav verkställda undersökningarna resulterade i särskilda för varje fögderi upprättade förteckningar över därvarande fiskerier, vilka man hänförde till de olika fisklägena. Bifogade förteckning¹ å fiskerierna i Luggude, Rönnebergs och Onsjö härader torde giva vid handen att fisket vid Skånes västra kust åtminstone å frälse grund vid denna tid ansågs vara förbehållet jordägaren. Tydligt framgår, att denna rätt ansågs vara förbehållen jordägarna å ön Ven.

I den »berättelse om fiskeriernas beskaffenhet i Malmöhus län»,² som den 24 april 1765 avgavs till ständernas fiskerideputation av C. N. Cronacker, finnes ingen antydning om annat förhållande, än att rätten till fisket följde äganderätten till strand och grund, och det synes överhuvudtaget egendomligt att, därest fisket i äldre tider verkligen ansetts vara fritt å annans grund vid de skånska kusterna, detta förhållande, som så starkt kontrasterade mot vad som gällde i landets övriga delar, om man bortser från västkusten, icke — åtminstone så vitt kollegium är bekant — omnämnes eller antydes i den mångfald utredningar och yttranden, som sågo dagen under den tid av 1700-talet, då fiskefrågorna voro föremål för ständernas utomordentliga intresse och under åtskilliga riksdagar jämväl föranledde tillsättande av särskilda fiskerideputationer.

Det är påfallande och kan icke vara någon tillfällighet, att domböcker och andra äldre arkivakter av rättslig och administrativ innebörd iakttaga tystnad om en så från den allmänna rättsåskådningen i Sverige avvikande och därför i ögonen fallande uppfattning, som att vid nu förevarande del av den svenska kusten fisket icke skulle vara förbehållet ägaren av strand och grund,

¹ Denna förteckning har här uteslutits.

² Denna berättelse, som i avskrift bifogats kollegiets utlåtande, har här uteslutits.

medan å andra sidan en i hast härstädes verkställd undersökning synes giva vid handen, att tvistande parter och domstolar under äldre tider i själva verket utgått från en rakt motsatt åskådning. Detta ger kollegiet anledning till tvivel i fråga om riktigheten särskilt av den mening, som såväl i detta sammanhang som tidigare framförts, nämligen att det fria fiske å annans grund, som i viss utsträckning må anses vara förhanden vid kusterna av de forna danska landskapen, skulle omedelbart härledas av den av de danska konungarna sedan gammalt hävdade regalrätten till fiske å sjöterritoriet.

I själva verket torde uppkomsten av det fria fisket på den skånska västkusten i den mån det kan anses hava utövats »av ålder» kunna härledas av andra speciellt för Skåne, och måhända särskilt för Malmöhus län gällande förhållanden. Det framgår sålunda av ovannämnda av C. N. Cronacker år 1765 till fiskerideputationen ingivna berättelse om fiskeriernas beskaffenhet i Malmöhus län, att fisket därstädes, som i stort sett av Cronacker betecknas såsom obetydligt, bedrivits från vissa fisklägen, om man bortser från ön Ven. Dessa fisklägen synas varit upptagna på odelade fäladsmarker, i vilka såväl kronan som enskilda frälsejordägare genom sina fastigheter ägde del. Fisket synes i regel icke hava bedrivits av jordägarna själva utan bortlegts tillika med utrymme för bostadshus och redskap å fiskläget. Dylika upplåtelser av s. k. gatehus å fisklägena med tillhörande rätt att idka fiske gjordes såväl av kronan som av frälsejordägare och synas blivit ganska talrika efter tillkomsten av kungl. förordningen den 10 maj 1748 angående fiskeriernas upphjälpande i riket. De tre första punkterna av denna förordning, vilken måhända hade tidigare föregångare, äro av följande lydelse:

»1:mo. Skall hvar och en vara efterlätit, att hålla Fiskare och de, som själva icke äga strand, må överenskomma med strandägaren om plats för fiskarnas hus, då fiskarna njuta samma rätt och frihet, som vore de i husbondens eget bröd.

II:do. Envar, som sig angiver, att vilja inrätta fiskerier, vare närmast till de kronolägenheter, som finnas lediga, och till fiskeriets anläggande äro bekväma; Hvarvid landshöfdingen i orten åligger att tillse, det villkoren, i anseende till fiskeriets inrättande, vid sådana lägenheters erhållande, varda fullgjorde, på det, i annan händelse, samt så vida efterlåtenhet och försummelse därutinnan skulle förspörjas, de samma då till andra må kunna upplåtas.

III:tio. Inrättas fiskeriet på frälse-ägor, så njuter fiskaren, med hustru och barn, den rätt och frihet, som vore han i frälsemannens eget bröd.»

Redan den omständigheten, att denna förordning, såsom lätt kan påvisas, kom till användning i och kanske rent av främst avsåg Skåne, tyder i och för sig på att fisket därstädes ansågs tillhöra strandägarna. Det från dessa samfälligheter bedrivna fisket har med största sannolikhet försiggått utan att man ens kunnat iakttaga de särskilda fastighetsgränserna inom skifteslaget. Vad särskilt angår de kronan tillhöriga s. k. gatehusen på fisklägena, hava dessa genom skatteförsäljningar och måhända även genom andra förfoganden kommit att framstå såsom för sig bestående lägenheter med därunder hörande fisken, vanligast ålfisken. Utan tvivel hava de fiskeplatser, som ansetts tillhöra varje särskilt fiskläge, i regel varit gemensamma för de fiskande från samma läge. Men att de fiskande från ett fiskläge skulle varit berättigade till fiske å fiskeplatser tillhörande ett annat fiskläge, har förmodligen icke ansetts vara rättmätigt.

Att uppkomsten av det sedvanemässigt fria fisket vid de skånska kusterna är att söka i ovan angivna förhållanden, är desto sannolikare, som vid tiden för de forna danska provinsernas övergång till Sverige kustfisket enligt då gällande dansk rätt icke var undantagslöst fritt. Av den i Dufwas utredning

lämnade redogörelsen »om förhållandet mellan strandäganderätt och fiskerätt vid havskusten i Danmark» inhämtas (s. 45), att vid denna tid ännu gällde Kristian III:s handfästning av den 30 oktober 1536, däri adeln tillförsäkras njuta »fri Fiskeri för deres egen Grund, som de hidtil av Arilds tid med Rette havt have». På frälse grund har således redan under dansk tid fisket varit jordägarens förbehållet. Det är en öppen fråga, om icke vid tiden för Skånes övergång till Sverige all annan jord än frälse var eller ansågs vara av krono natur. Härav skulle följa, att de strandfastigheter, som nu otvivelaktigt äro skatte, förvärvat denna egenskap genom skatteköp under svensk tid. Huruvida vid tiden för skatteköpet rätten till fisket ingått i eller avskiljts från fastigheten såsom en särskild lägenhet, kan icke helt generellt avgöras, utan blir beroende av vad i varje särskilt fall förekommit.

Är ovan antydda uppfattning riktig, framstår det fiske, som för närvarande dock otvivelaktigt tillhör jordägaren, icke såsom inkräktingar i ett från den danska tiden härstammande fullkomligt fritt fiske. Tvärt om framstår det nuvarande fiske, som man föreställer sig vara fritt, såsom en inskränkning i jordägarens rätt, och ledande sitt ursprung ur hans — kronans eller frälse-mannens — dispositioner.

Det är tydligt, att med sådan utgångspunkt man icke utan vidare kan lägga hela bevisbördan på strandägaren, om han vill hävda sin uteslutande fiskerätt, ävensom att där rätten till fritt fiske å annans grund må anses förekomma även med redskap, som man enligt nu gällande rätt måste beteckna såsom fast, detta icke utan vidare innebär, att fisket må bedrivas med vilket fast redskap som helst eller får avse vilket fiskslag som helst. Kollegiet får alltså, därest proposition i sådant syfte framläggas, på det bestämdaste hemställa om sådan jämkning av lagtexten i ersättningslagen, att bevisningsskyldigheten för jordägaren måtte väsentligt mildras eller rent av omkastas på det allmänna.

Det nu föreliggande lagutkastet innebär ett högst väsentligt större ingrepp i jordägarens rätt än vad som avsågs i 1894 års kommitterades av 1896 års riksdag underkända förslag, som icke gjorde skillnad på fast och rörlig redskap med avseende å sedvanemässigt fritt fiske. Då avsågs allenast, att rent lokala sedvänjor skulle givas rättslig helgd, vilket måste anses innebära, att sedvänjorna kunde godtagas, allenast i den mån de blivit ådagalagda såväl med avseende å fiskets art och den fasta eller rörliga redskapens beskaffenhet som det eller de ställen inom de respektive fastigheternas ägovälden i vattnet, varest redskapen utsattes. Enligt föreliggande lagutkast skulle fast fiskredskap av vilket slag som helst kunna av varje svensk undersåte utsättas var som helst inom en strandägare tillhörigt vattenområde utan möjlighet för denne att lagligen värja sig för ett dylikt intrång. Erinrar man sig vidare, att enligt gällande lag till fast fiskredskap räknas icke blott ryssja utan jämväl fiskegård samt att de, som jämlikt 3 § fiskelagen hava rätt till fiske vid annans strand, äga — visserligen mot ersättning — nyttja stranden för landfäste, inses, att det intrång varuti jordägaren skulle få lov att finna sig, kan tänkas få en högst allvarlig karaktär. Om man gent emot detta måhända vill invända, att fiske vid den skånska västkusten för det närvarande allenast bedrives med ryssjor och ålbottengarn och att det härav förorsakade intrånget skulle vara ringa eller intet, kan däremot anföras, att nya fiskeplatser kunna påträffas och nya fiskesätt uppfinnas, som icke blott avse ål och lax utan jämväl andra fiskeslag. Föreliggande lagutkast begränsar icke rätten att använda fast fiskredskap å annans grund till vad som nu är brukligt, utan lämnar fiskarbefolkningen eller rättare »varje svensk undersåte» i sådant avseende full frihet.

Enligt Dufwas utredning (sid. 47) gäller för närvarande enligt dansk rätt, att fiske med s. k. ålgård uteslutande tillkommer ägare av kusten, envar utmed

sin strand, försåvitt icke andra i följd av särskild åtkomst må ha förvärvat en rätt, som är till hinder därför. Enligt den remitterade promemorian skulle varje svensk undersåte äga rätt att för bedrivande av fiske å annans grund uppföra alla sådana inrättningar, som enligt gällande svensk rätt kunna betecknas såsom fiskegård, och denna rätt skulle i sådan omfattning anses vara den normala (i varje fall före tillkomsten av 1896 års lag) att det skulle åligga jordägaren förebringa bevisning därom, att sådant intrång tidigare (före 1896) icke behövt tålas å hans ägor. Det förefaller otroligt, att rättsutvecklingen i Skåne, som dock ägt rum under den allmänna förutsättningen i svensk lag, att fisket tillhör jordägaren, skulle gått i en riktning, rakt motsatt den i Danmark, där dock grundsatsen om fritt fiske principiellt av ålder varit gällande.

Den i lagutkastet föreslagna obegränsade rätten till fiske med fast fiskredskap av varje som helst slag innebär för strandägaren ett intrång eller risk för ett intrång, som icke allenast hänför sig till fisket utan kan åsamkas honom även i andra avseenden. Han riskerar att hindras i tillträde till stranden och att berövas möjlighet att utnyttja sitt ägovälde i vattnet på det sätt han kan finna för sig förmånligt. Kollegiet erinrar, hurusom 1896 års fiskelag stadgar, att där fritt fiske idkas vid annans strand samt stranden nyttjas för landfäste och sådan tillfällig uppdragning av redskap och båt, som för fiskets utövande är av nöden, den fiskande skall svara för skada och intrång (3 § näst sista stycket). Kollegiet kan för sin del icke finna annat, än att fiskande, som idkar fiske med fast redskap å annans grund och därigenom åsamkar grundägaren intrång och skada, bör genom uttrycklig bestämmelse tillförbindas skyldighet att härför, liksom för användning av själva stranden, utgiva ersättning, därest man icke, såsom kollegiet finner riktigare, begränsar rätten att fiska med fast redskap till allenast sådan redskap, som använts av ålder, vilket 1894 års kommitterade torde hava avsett.

I lagutkastet angående ersättning för mistad fiskerätt har föreslagits, att i avseende å fiske med fast redskap ersättning skall utgå allenast i den mån strandägaren med utslutande av andra fiskande under de före den 1 januari 1930 sist förflutna femton åren själv eller genom annan tillgodogjort sig nämnda fiske. Denna begränsning av strandägarens rätt till ersättning för förlust av sin egendom finner kollegiet opåkallad. Den strider mot vad hittills gäller i svensk expropriations- och rekvisitionslagstiftning. Det har i denna lagstiftning hittills icke ansetts nödigt, att vederbörande ägare ovillkorligen skall hava utövat en rätt, för att den skall till fullo ersättas honom. Det strandägaren tillkommande fisket bör till fullo ersättas, och det bör lämnas honom öppet att förebringa all den bevisning, som står honom till buds angående värdet av det fiske, han genom den nya lagstiftningen förlorar. Kollegiet får alltså avstyrka den föreslagna begränsningen av det allmännas ersättningsskyldighet.

Slutligen finner sig kollegiet jämväl nu liksom i sitt utlåtande av den 27 maj 1927 böra bringa i erinran ett yttrande i högsta domstolen av justitierådet Isberg på tal om den av 1894 års kommitterade föreslagna legaliseringen av sedvanemässigt fiske å annans grund:

»Dessutom är det att märka, att det föreslagna stadgandet går längre, än dess grund i själva verket föranleder. Det har, såsom redan anmärkts, tillkommit för att bereda de fiskande trygghet i utövningen av det fiske, de hittills bedrivit; och för detta ändamål synes det hava varit tillräckligt att stadga, att, där fiske under de i förslaget angivna förutsättningar hittills utövats i annans fiskevatten av fiskarebefolkningen å ett visst fiskeläge eller en viss plats, befolkningen å detta läge, eller denna plats skulle fortfarande äga rätt att fiska i samma vatten. Men förslaget låter sådant strandfiske stå öppet icke blott för dem, som förut begagnat sig av detsamma, utan även för alla

andra och innebär således, enligt min tanke, en onödig inskränkning i strandägarens rätt, på samma gång som det bereder möjlighet för en menlig konkurrens för de fiskande själva. Det måste dessutom ur principiell synpunkt alltid betraktas såsom mindre tillfredsställande, om lagen tillåte att kanske ett helt fiskeläge tilltvingade sig fiskerätt i ett enskilt fiskevatten, där dess befolkning aldrig förut fiskat, allenast på den grund, att strandägaren av ålder låtit grannar eller andra närboende oklandrat bedriva fiske därstädes.»

Till bemötande härav anförde departementschefen enligt det vid 1896 års kungl. proposition fogade statsrådsprotokollet, att justitierådet Isbergs erinran icke överensstämde med en riktig tolkning av ifrågavarande bestämmelse, vilken i det angivna fallet icke torde rätteligen kunna erhålla vidsträcktare tillämpning än att grannarna även framgent vore berättigade till fiske i det avsedda vattenområdet. Härtill anmärkte kollegiet i sitt ovannämnda utlåtande av år 1927:

»Då med detta departementschefens uttalande torde få anses fastslaget, att gällande lag icke utan vidare erkänner rätt för varje svensk undersåte att idka fiske å annans grund även om fiskerätten därstädes sedvanemässigt icke är uteslutande förbehållen strandägaren, torde därav följa att i dylika fall strandägaren enligt lagutkastet skulle kunna tänkas komma i sämre ställning genom den utvidgade fiskerätten och följaktligen bliva befogad framställa anspråk på ersättning för intrång, som genom den nya lagen tillskyndats honom. Där emot kan dylik ersättning icke tillkomma andra till fiske å vattenområdet berättigade fiskande. För sådant fiskande skulle dock i själva verket intrånget framstå lika kännbart som för strandägaren.»

Det sedvanemässigt fria fiske som må kunna påvisas vid den skånska västkusten har, såsom ovan antytts, bedrivits från fiskelägena och är utan tvivel begränsat till vissa fiskeplatser för varje läge. Den av kollegiet år 1927 framställda erinringen framstår för denna kuststräcka såsom särdeles giltig. Kollegiet får alltså hemställa att åtgärder vidtagas, varigenom den icke strandägande fiskarbefolkningen skyddas eller hålles skadeslös för det intrång, som genom den nya lagstiftningen kan komma att tillskyndas den genom intrång å de fiskeplatser, varå densamma hittills må hava haft rätt att med andras uteslutande bedriva fiske.

I detta utlåtande hava förutom undertecknade deltagit kammarråden friherre von Otter, Nyborg och Schalling.

Stockholm den 31 december 1929.

Underdånigst
G. GREFBERG.

Axel Klockhoff.

Föredr.

*Bilaga 2 till statsrådsprotokollet
den 24 januari 1930.*

Till KONUNGEN.

Genom remiss den 5 december 1929 har *domänstyrelsen* anbefallts att skyndsammast och sist den 2 januari 1930 avgiva underdånigt utlåtande över väckt förslag om ändring i gällande bestämmelser om rätt till fiske vid Skånes västra kust från Falsterbo fyr till gränsen mot Halland ävensom över förslaget vidfogade två lagutkast.

Med anledning härav får styrelsen i underdånighet anföra följande.

Förslaget innebär, att vid Skånes västra kust varje svensk undersåte skall äga utöva fiske eller agntäkt vid annans strand med undantag för fiske efter lax med fast redskap vid strand inom Barkåkra socken, Ängelholms stad och Strövelstorps socken, varjämte föreslagits bestämmelser om ersättning i vissa fall till strandägare för härigenom mistad fiskerätt.

I förslaget göres gällande, att de skäl, som föranledde frigivandet vid 1928 års riksdag av fiske med rörlig redskap inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län, gjorde sig med lika styrka gällande även såvitt rörde den skånska västkusten, varför hinder ej syntes böra möta mot att till Skånes västra kust utsträcka de regler, som gällde för västkusten i övrigt.

Beträffande fiske med fast redskap meddelas, att vid skånska västkusten dylikt fiske praktiskt taget avsåge endast fångst av lax och ål. Laxfiske med fast redskap idkades inom Kristianstads län utmed hela kuststräckan från Förslövs sockens gräns till gränsen mot Malmöhus län och i Malmöhus län inom Farhults och Jonstorps socknar, medan ålfiske med fasta redskap idkades endast i Malmöhus län men där i stor utsträckning såväl å fastlandet som å ön Ven.

I underdånig skrivelse den 23 oktober 1925 avgav domänstyrelsen utlåtande i anledning av en inom kammarkollegium verkställd utredning i fråga om fiskerättsförhållandena vid rikets kuster, därvid av kollegium väckts förslag om ändringar av 1, 2 och 3 §§ i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Domänstyrelsen anförde därvid, bland annat: Såsom motiv till vad som föreslagits i 3 § c), eller att vid Skånes västra kust från Falsterbo fyr till gränsen mot Halland jämväl annan än strandägare finge bedriva fiske i vattenområde inom 180-metersgränsen, hade anförts, att — om man bortsåge från förhållandet vid ett eller annat frälsegods — fiske och agntäkt därstädes sedan gammalt fått fritt bedrivas av en var med undantag för några i senaste tid förekomna fall, då strandägare utarrenderat fiske eller tvist om fiskerätt hänskjutits till domstols prövning. Av redogörelser över vad förekommit vid på föranstaltande av kammarrådet Dufwa hållna sammanträden med strandägare och fiskare efter nu ifrågavarande kuststräcka framginge emellertid, bland annat, att strandägarna i stor utsträckning förbehållit sig dem tillkommande fiskerätt enligt 2 § av gällande fiskerättslag särskilt beträffande fiske av ål. Synnerligast sistnämnda slag av fiske vore i ej ringa omfattning utarrenderat. Det framhölls ock, att, om än vissa strandägare för närvarande läte andra fritt fiska invid stranden, de därmed icke utan vidare ville avstå sin lagstadgade fiskerätt, med vilken de förvärvat sina innehavande fastigheter. I åberopade rättegångar rörande av andra gjort intrång i strandägares fiskerätt hade denna rätt blivit stadfäst. Även kronan vore ägare till vissa fastigheter

vid nu berörda kuststräcka, vilka fastigheter utarrenderats med därtill hörande fiskerätt. Styrelsen ansåge för sin del, att förberörda bestämmelse under § 3 punkt c) i kammarkollegii lagförslag borde utgå.

Den ståndpunkt styrelsen sålunda tidigare intagit i denna fråga finner styrelsen ej anledning frångå.

Beträffande fiske med rörlig redskap har emellertid frågan genom statsmakternas förberörda beslut av år 1928 kommit i ett något ändrat läge även vad skånska västkusten angår, och styrelsen anser sig med hänsyn härtill ej vidare böra motsätta sig, att bestämmelserna i lagarna den 22 juni 1928 om ändrad lydelse av 3 § i lagen om rätt till fiske och om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt vinna tillämpning även beträffande fisket vid skånska västkusten.

Vidkommande åter förslaget i vad det avser fiske med fast redskap får styrelsen på i styrelsens underdåniga skrivelse den 23 oktober 1925 anförda skäl i underdånighet avstyrka samma förslag.

Mot formuleringen av de överlämnade lagutkasterna har styrelsen ej någon erinran att framställa, men styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att, även om förslagen i övrigt vinna bifall, strandägares rätt till ersättning för mistad fiskerätt synes styrelsen ej böra i avseende å fiske med fast redskap begränsas på annat sätt än beträffande fiske med rörlig redskap.

Vid detta ärendes avgörande hava närvarit, förutom undertecknad, överdirektören samt byråcheferna Roos, föredragande, Söderlind, friherre Hermelin och Aminoff.

Remissakten återställes härjämte. Stockholm den 23 december 1929.

Underdånigst

G. KUYLENSTJERNA.

Nils Södermark.

*Bilaga 3 till statsrådsprotokollet
den 24 januari 1930.*

Till KONUNGEN.

Genom remiss har Kungl. Maj:t anbefallt *lantbruksstyrelsen* att efter hörande av fiskeriintendenten i södra distriktet avgiva utlåtande över en inom justitiedepartementet upprättad promemoria angående frigivande av fisket vid Skånes västra kust ävensom över vid promemorian fogade utkast dels till lag om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske dels ock till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt. Häröver har lantbruksstyrelsen infortrat yttrande av *fiskeriintendenten i södra distriktet*.

Med överlämnande av fiskeriintendentens i södra distriktet nämnda yttrande samt med återställande av remissakten får lantbruksstyrelsen i ärendet för egen del anföra följande.

Den ifrågasatta lagändringen innebär, att fiske — även fisket med fast redskap — och agntäkt vid Skånes västra kust med visst undantag skulle bli fria för varje svensk undersåte. Vid genomförandet av denna lagändring skulle strandägare på vissa villkor erhålla ersättning av statsmedel för värdet av den förmån, som genom lagändringen skulle för honom gå förlorad. Den sålunda nu ifrågasatta lagstiftningen skulle genomföras efter ungefär samma linjer, som kommo i tillämpning vid den år 1928 genomförda ändringen av fiskerättslagen beträffande Göteborgs och Bohus samt Hallands län. I båda fallen grundar sig lagändringen i stort sett på rådande faktiska förhållanden, och strandägarna skulle i båda fallen hållas i princip skadeslösa för sin speciella strandägarerätt till fisket.

En lagändring av förevarande innebörd bör givetvis icke företagas utan trängande skäl. I detta avseende må emellertid erinras därom, att från fiskarebefolkningen på Skånes västkust upprepade gånger gjorts framställningar om åtgärders vidtagande i syfte att trygga fiskarebefolkningen vid dess dittills praktiserade fria fiske. Sålunda kan nämnas, att redan i februari 1911 överlämnade med tillstyrkan den av hushållningssällskapet i Malmöhus län till-satta fiskeristyrelsen till Kungl. Maj:t åtskilliga skrivelser i nämnda syfte från en mängd fiskare vid kusten av Öresund. År 1927 gjordes en liknande framställning från Rå fiskareförening.

Fiskeriintendenten i södra distriktet har även i upprepade skrivelser framhållit behovet av frågans lösning i av fiskarebefolkningen önskad riktning. I sitt nu avgivna yttrande understryker fiskeriintendenten detta behov ytterligare och tillstyrker de nu föreliggande lagförslagens genomförande.

Redan i sitt underdåniga utlåtande den 24 maj 1927 över ett inom justitiedepartementet utarbetat utkast till viss ändring i fiskerättslagen, vilket avsåg frigivande endast av fisket med rörlig redskap vid rikets västkust, framhöll lantbruksstyrelsen önskvärdheten av ett frigivande även av fisket med fast redskap på Skånes västkust, och framhöll styrelsen därvid, att om strandägarnas ensamrätt till fiske med fast redskap ånyo sanktionerades genom lagstiftning, fara uppstode, att strandägarna skulle mera än dittills söka tillvarata denna sin rätt och måhända småningom, till men för fisket i allmänhet, helt utestänga icke strandägande yrkesfiskare.

Lantbruksstyrelsen vill nu ytterligare framhålla behovet av fiskets frigivande vid skånska västkusten. Enligt från statistiska centralbyrån inhämtade uppgifter för fisket under år 1927 bedrevs fisket på Skånes västkust från och med Falsterbo till gränsen mot Hallands län av 1,021 yrkesfiskare och 241 binäringsfiskare. Av dessa fiskades under samma år i Kattegatt, Öresund och Östersjön 2,841,312 kg. fisk till ett värde i första hand av 995,588 kronor. Härav kommo på Öresund 2,501,501 kg. med ett värde av 869,348 kronor.

Fisket på Skånes västkust är således av icke ringa betydelse, och där lever en stor fiskarebefolkning, som för sin utkomst är helt eller huvudsakligen hänvisad till fisket. Den bor ofta samlad i större samhällen och saknar i stort sett strandrätt. Invid och nära stranden bedrivs framför allt ålfiske, vilket fiske ännu i stort sett opåttalt fått utövas av även icke strandägande fiskare och som lämnar ett betydande tillskott till fiskarebefolkningens utkomst. Det avkastade år 1927 i första hand 106,330 kronor.

För fiskets bibehållande och tidsenliga utveckling torde det vara av största betydelse, att det finnes en stor yrkesfiskande befolkning, såsom fallet nu är på Skånes västra kust. Men för att denna befolkning skall kunna bibehållas och tillväxa fordras, att dess verksamhet så litet som möjligt kringskäres. Detta är så mycket viktigare som levnadsstandarden inom andra yrkesgrupper allttjämt torde vara stadd i förbättring.

Då lantbruksstyrelsen i sitt ovannämnda utlåtande den 24 maj 1927 tillstyrkte en lagändring i samma riktning som det nu föreliggande utkastet innebär, förutsatte styrelsen, att strandägarna tillerkändes skälig ersättning för de förluster, som därigenom kunde tillfogas dem. Man behövde icke utan vidare anse, att en dylik lösenskyldighet skulle bli så betungande för det allmänna, att fiskets fulla frigivande därför måste uppgivas. Även om den sedvana, som förekomme på västkusten av Skåne, icke vore av lagen erkänd beträffande fiske med fast redskap, syntes den nämligen ändock böra respekteras vid ersättningarnas bestämmande och i allt fall vid ersättningsbeloppens utmätande. Då det nu föreliggande utkastet till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt synes stå i överensstämmelse med den av lantbruksstyrelsen sålunda framförda tanken, finner styrelsen intet att erinra mot att utkastet lägges till grund för lagstiftning i ämnet.

Emot den i promemorian framlagda utredningen har lantbruksstyrelsen icke någon erinran att framställa.

På grund av det ovan anförda hemställer lantbruksstyrelsen, att de föreliggande lagutkasten dels om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske, dels ock angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt måtte läggas till grund för lagstiftning i respektive ämnen.

I detta ärendes slutliga handläggning hava deltagit generaldirektören Insulander samt byråcheferna Bjurstedt och Andersson. Stockholm den 23 december 1929.

Underdånigst

ERIK INSULANDER.

K. A. Andersson.

*Bilaga 4 till statsrådsprotokollet
den 24 januari 1930.*

Till Kungl. Lantbruksstyrelsen.

I anledning av till mig för yttrande översända ärendet angående av justitiedepartementet utarbetat Utkast till Lag om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1926 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske ävensom Utkast till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt, får jag vördsamt anföra följande:

Som jag tidigare vid flera tillfällen (bl. a. i skrivelser av den 11 maj 1927 och 22 april 1928 till Kungl. Lantbruksstyrelsen) framhållit, anser jag en tillfredsställande lösning på frågan om fiskerätten vid Skånes västra kust vara av allra största betydelse för fiskets rationella utveckling längs denna kuststräcka. Med det osäkerhetstillstånd, som nu är rådande, kan den icke strandägande fiskarebefolkningen aldrig känna sig trygg och vågar därför heller icke offra kapital på sådana redskap, som äro nödvändiga för ett lönande bedrivande av fisket. Jag anser de nu av justitiedepartementet framlagda lagförslagen synnerligen väl ägnade att på ett tillfredsställande sätt lösa denna fråga och får därför på det kraftigaste tillstyrka stadfästande av desamma.

Remisshandlingarna återgå härmed.

Lund den 20 dec. 1929.

Gust. Swenander.

*Bilaga 5 till statsrådsprotokollet
den 24 januari 1930.*

Till KONUNGEN.

Sedan länsstyrelsen genom nådig remiss den 5 innevarande december anbefallts att avgiva underdånigt utlåtande över en inom justitiedepartementet utarbetad promemoria med utkast till lagar om ändring i 3 § i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske och om utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt, får länsstyrelsen underdånigst anföra.

Under åberopande av länsstyrelsens utlåtande den 31 oktober 1925 och fiskeriintendenten Gustaf Swenanders i avskrift bifogade yttrande till lantbruksstyrelsen får länsstyrelsen förklara, att länsstyrelsen icke har något att erinra mot de ifrågavarande lagändringarna utan tillstyrker desamma.

Kristianstads landskansli den 28 december 1929.

Underdånigst

JOH. NILSSON.

Josef Fischer.

*Bilaga 6 till statsrådsprotokollet
den 24 januari 1930.*

Till KONUNGEN.

Genom nådig remiss den 5 december 1929 har länsstyrelsen anbefallts att avgiva underdånigt utlåtande över ej mindre promemoria i anledning av ifrågasatt ändring i gällande lag om rätt till fiske beträffande fisket vid Skånes västra kust, än även utkast såväl till lag om ändring i 3 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske som ock lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt; och får länsstyrelsen i anledning härav i underdånighet anföra följande.

Länsstyrelsen har i ett den 30 oktober 1925 avgivet yttrande förklarat sig icke hava något att erinra mot det förslag till ändring i lagen om rätt till fiske, vilket framställt av kammarkollegiet i dess med underdånig skrivelse den 27 augusti 1924 avlämnade utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster. Berörda förslag innebar, att fiske med såväl rörlig som fast redskap inom området för enskilda strandrätten skulle bliva fritt vid Skånes västra kust. Sådan frihet har jämväl föreslagits i nu förevarande utkast till ändring i 3 § av samma lag, dock att fiske efter lax, såvitt det idkas med fast redskap, förbehållits strandägaren vid strand inom Barkåkra socken, Ängelholms stad eller Strövelstorps socken. Länsstyrelsen hyser fortfarande den uppfattningen, att för trygghet av utkomstmöjligheterna för fiskarbefolkningen å Skånes västra kust det är av största vikt, att fisket vid nämnda kust frigives. Den i utkastet beträffande vissa områden inom Kristianstads län föreslagna inskränkningen ifråga om fiske efter lax med fast redskap synes länsstyrelsen dock befogad med hänsyn till vad som framkommit under den innevarande år verkställda undersökningen angående fisket med fast redskap vid Skånes västra kust.

Den ifrågasatta lagändringen skulle, såvitt länets västkust angår, i stort sett icke innebära någon förändring av de faktiska förhållandena ifråga om utövandet av fiske med fast redskap. Endast i undantagsfall hava strandägarna själva bedrivit sådant fiske. I en del fall hava de däremot utarrenderat fisket. Utarrenderingen torde emellertid ej obetingat vara att betrakta såsom ett uttryck för strandägarens anspråk på ensamrätt till fisket. Enligt vad som vid förutnämnda undersökning uppgivits, lära nämligen stundom fiskarena själva hava givit upphov till utarrenderingen. Sålunda påstås det hava inträffat, att fiskare, som upptäckt ett inkomstbringande fiske inom sådant enskilt strandäganderättsområde, där fiske stått öppet för envar, velat med utestängande av andra tillgodogöra sig fisket samt fördenskull erbjudit strandägaren ersättning för att med ensamrätt få utnyttja detsamma. Så småningom har denna ursprungligen självmant erbjudna gottgörelse fått karaktär av arrendavgift. Det stora flertalet av yrkesfiskarena i länet befinner sig förvisso icke i sådana ekonomiska omständigheter, att de mot erläggande av arrendavgift kunna förskaffa sig ensamrätt till fiske. Det låter emellertid tänka sig att de mera välsituerade fiskarena eller möjligen sammanslutningar av dem äro i tillfälle att iklåda sig dylika utgifter. För den händelse den föreslagna lagändringen ej kommer till stånd, är det sannolikt att strandägarna framdeles i allt större utsträckning skola tillgodogöra sig fiskerätten genom att utarren-

dera densamma. Följden härav kommer att bliva att det övervägande antalet yrkesfiskare helt utestänges från möjligheten att bedriva fiske vid kusten. Dessa fiskare äro således hänvisade till fiske i öppna havet, företrädesvis sillfiske. Sistnämnda fiske har emellertid under senare åren ofta varit mindre givande och stundom slagit helt fel. Så länge strandägarna ej hävdat sin ensamrätt till fisket vid stranden, hava fiskarena ägt möjlighet att i stället ägna sig åt detta fiske.

Fiske med rörligt redskap har städse stått öppet för envar vid länets västra kust. Endast i ett fall har, såsom förenämnda utredning utvisar, strandägaren gjort anspråk på ensamrätt jämväl till sådant fiske. Den föreslagna lagändringen innebär följaktligen härutinnan, med nu nämnt undantag, allenast en stadfästelse av gällande sedvana.

På grund av vad sålunda anförts och då de i promemorian anförda skäl för att i förevarande avseende likställa fisket vid ön Vens med fisket vid fastlandets kust synas bärande, finner länsstyrelsen intet vara att erinra mot vare sig utkastet till lag om ändring i 3 § i lagen om rätt till fiske eller utkastet till lag om utsträckt tillämpning av lagen om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt.

Underdånigst

F. RAMEL.

Hj. Kjäll.

Malmö i landskansliet den 28 december 1929.